Ff 50 n7

MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM Központi Könyvtára
Telefon: 176-827 Telex: 224186 mkke h.
1828 Budapest, 5. Pf. 482

H/ET

„Az egyéni képességekhez jobban igazodó képzést"

— Interjú Csáki Csaba rektorral —

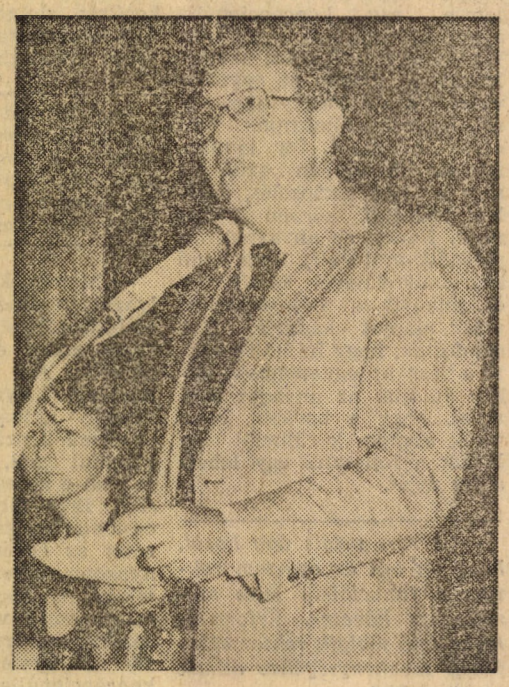

Egyetemünk újonnan kinevezett rektora Csáki Csaba (44 éves) egyetemi tanár. 1963-ban szerzett oklevelet az egyetem agrár-közgazdasági szakán. Ezt követően gyakornok lett a mezőgazdaság gazdaságtana tanszéken. 1971—72-ben egy évet töltött a Kaliforniai Egyetemen Ford ösztöndíjjal. 1976—79. között a laxemburgi (Ausztria) IASA nemzetközi kutató intézetében végzett kutatásokat a szocialista országokkal kapcsolatos mezőgazdasági modellek tekintetében. 1981-ben védte meg nagydoktori disszertációját. A rákövetkező évben nevezik ki egyetemi tanárnak. Rektori kinevezését megelőzően 6 évig volt az ipari kar dékánja. Tudományos munkája a mezőgazdasági vállalati tervezés továbbfejlesztésére, a számítógépek és a matematikai módszerek vállalati gyakorlatban történő alkalmazására irányulnak. Egy másik fő kutatási területe a makro- és a nemzetközi mezőgazdasági rendszerek tervezésével és prognosztizálásával, valamint a szimulációs eljárások mezőgazdasági alkalmazásával kapcsolatos. Az általa kidolgozott KGST Mezőgazdasági Modell számítási eredményeit az ENSZ Mezőgazdasági Világszervezete a FAO felhasználta a 2000. évre vonatkozó előrejelzések elkészítése során. 1976 óta képviseli hazánkat a Nemzetközi Agrárközgazdasági Társaság Tanácsában. 1984-ben az Európai Agrárközgazdasági Társaság az egyesület alelnökévé választotta. Nemzetközi kapcsolatai széleskörűek, számtalan helyen járt a világnak. Felesége az egyetem politikai gazdaságtan tanszékének adjunktusa. Két gyermeke van: lánya orvostanhallgató, fia gimnazista. Ha alkalma nyílik a kikapcsolódásra szenvedélyesen kertészkedik a háza körül.

(Folytatás a 2—3. oldalon.)

KÖZGAZDÁSZ
A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXVII. ÉVFOLYAM, 13. SZÁM ÁRA: 1,80 FORINT 1985. SZEPTEMBER 12.

TATA '85

A VÁRTNÁL SZERÉNYEBB érdeklődés fogadta idén *a KISZ-bizottság évindító táborát, s a 170 jelenlevő sem mind a szervezett programokat választotta.* Olyannyira, hogy a szervezők mindjárt a megérkezés másnapján körlevélben kérték a résztvevőket, hogy a tábort ne csupán a nyár egyik utolsó pihenési lehetőségének tekintsék, hanem vegyenek részt a valamennyiünket érintő kérdések megvitatásában is. Ha a körlevél hatott is, *a tábor elődeihez képest mégis kissé vérszegényre sikeredett.* A cikk az érdeklődésre számottartó előadások, viták, rendezvények tömör ismertetésére szorítkozik.

Horváth László szervezőtitkár rövid tábornyitója után *Ferencz Gábor,* a KISZ-bizottság titkára *összefoglalta a KISZ-tagok és az ifjúsági szövetség előtt álló főbb feladatokat.* Ezek elsősorban az *1986 májusában megrendezésre kerülő XI. KISZ-kongresszus köré csoportosulnak.* Komoly *feladat még az új oktatási törvényből következő jogszabályok kidolgozásában való részvétel, különös tekintettel a tanulmányi és vizsgaszabályzatra, az egyetem szervezeti és működési szabályzatára, a tandíj- és ösztöndíjszabályzatra.* Ezek nálunk is a Művelődési Minisztérium keretszabályzatának figyelembevételével különböző hallgatói és oktatói fórumokon válnak majd testreszabottá, hogy azután a miniszteri jóváhagyás után mint alapszabályok igazítsák el az egyetem polgárait. *E munkával szorosan összefügg az ezredfordulóig kitekintő, egyetemünk hosszútávú fejlesztési koncepciójának vitája.*

B. Kiss Tamás az egyetemi *közélet és a közművelődés kapcsolatáról,* össztársadalmi és történelmi keretbe ágyazott, *teljességre törekvő előadást tartott.*

Év eleji koordinálatlanság

SZILVÁSY GYÖRGY, egyetemünk volt KISZ-titkára, a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Osztályának helyettes vezetője *a KISZ-kongresszust megelőző rétegelemzésekről, -elképzelésekről szólt.* Elmondta, hogy *a középiskolák és a felsőoktatás területén dolgozó KISZ-eseknek érdemleges előrelépést ígérő elképzeléseik vannak, míg az ifjúmunkás és a fiatal értelmiségi körökben továbbra sincsenek meggyőző elképzelések a szervezet munkájának fellendítésére.* A megújulást ígérő gondolatmenet lényegében abból indul ki, hogy — bár a helyzet igen differenciált az intézmények státuszát, felszereltségét, hallgatóságuk összetételét illetően — *egyöntetű az igény az önirányításon alapuló tevékenységi formák iránt, valamint világossá vált: az érdekérvényesítési funkciók elsősorban a hallga-*

(Folytatás a 2. oldalon)

Egyetemünk fejlesztési koncepciója

1986-2000

Részletek

A képzési rendszer fejlesztése

(...) Alapvető oktatási célkitűzésünk a magas színvonalú gazdasági döntéshozatalra, illetve az ennek megalapozását szolgáló elmélet és módszertan alkalmazására, valamint továbbfejlesztésére képes szakemberek képzésében jelölhető meg. Ezt a célt olyan módon kívánjuk megvalósítani, hogy hallgatóinkat a magas színvonalú és a világgazdasági folyamatok megértéséhez szükséges külgazdasági és marketing ismereteket is magában foglaló szakmai képzésen túlmenően felkészítjük:

— a tágabban értelmezett értelmiségi funkciókra,

— a döntéshozatal képességére, az elemző és kockázatvállalási készség alapjaira,

— a komplex gazdasági rendszerekben való gondolkodásra, beleértve e rendszerek műszaki, biológiai, szociológiai, társadalmi és ökológiai összefüggéseit is.

Olyan egyetemet végzett közgazdászokat kívánunk tehát képezni, akik képesek komplex gazdasági rendszerekben gondolkodni, rendelkeznek a kreativitás, az önképzés, a specializálódás képességével, idegen nyelvet ismernek, politikailag, kulturálisan felkészültek, s alkalmasak vezetői és közéleti feladatok ellátására. (...)

Becsléseink, az egyetemre befutó pályázatok, valamint a végzett hallgatók elhelyezkedésére vonatkozó információk alapján véleményünk az, hogy az egyetemi szintű közgazdászképzés jelenlegi volumene hosszabb távon összhangban áll a népgazdaság igényeivel. A hazai egyetemi szintű közgazdászképzés mérete nemzetközi összehasonlításban sem tekinthető túlzottnak, sőt a közgazdász hallgatók aránya az összes egyetemi hallgatókon belül nálunk alacsonyabb, mint a fejlett európai országok többségében. (...)

5-10 év múlva a végzettek legalább 30 százaléka nem az egyetemen választott szakának közvetlenül megfelelő területen dolgozik. Az egyetemen választott szak már az első munkahely esetében sem mindig perdöntő, később pedig jelentősége méginkább csökken. Nem tulajdonítanak a szaknak túlzott jelentőséget a vállalatok, az intézmények sem. (...)

Az egyetemünkön folyó képzés volumenét tekintve hosszabb távon a jelenlegi létszámmal célszerű számolnunk. (...) Terveink meghatározásában a közgazdasági gyakorlat, gyakran egymásnak részben ellentmondó képzési igényeinek párhuzamos kielégítésére kell felkészülnünk. (...) Nem indokolt képzésünk makro- és mikroszint szerinti szétválasztása. Ilyen ismeretekre minden munkaterületen egyaránt szükség van. (...) A hallgatókat az oktatás során olyan alaptudással és -készséggel kell ellátni, aminek továbbfejlesztésére mind a két területen lehetőség van. (...) Oktatásunkban a hangsúlyt a magas szintű, funkcionális és ágazati ismereteket egyaránt magába foglaló alapképzésre kell helyezni, kiegészítve a szakosítás egy olyan ésszerű rendjével, ami nem a „mit tanul", hanem a „mit tanul elmélyültebben" elvére épül. (...)

A GRADUÁLIS KÉPZÉS TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK FŐ IRÁNYAI. (...)

Az egyetemünkön folyó oktatás fő területe továbbra is az egylépcsős okleveles közgazdászképzés marad. Ezt a fő képzési területet azonban két szintre, egy főiskolai elemet is magában foglaló és az okleveles közgazdászképzés szakaszaira tagolódó formában szervezzük meg:

(Folytatás a 4—5. oldalon.)

Mintegy harminc intézmény több mint kétszáz hallgatója gyűlt össze augusztus végén Szarvason, hogy a magyar társadalom néhány megkerülhetetlen sorskérdéséről tanácskozzon. A IV. országos szakkollégiumi találkozót egyetemünk Rajk László szakkollégiuma szervezte az ELTE jogász szakkollégiumával, a BME Martos és Münnich szakkollégiumaival, valamint a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Tóthfalusi Sándor kollégiumával közösen.

A találkozó napirendjén az alábbi tervek szerepeltek: Modernizációs ideológiák és alternatívák; Műszaki elmaradásunk, a felzárkózás lehetőségei; Környezetünk védelmének helyzete; A szegénység, a szegény rétegek helyzete a mai Magyarországon; A közép-kelet-európaiság eszméje, a magyarság, a nemzettudat; A civil társadalom kibontakozása, helyzete a mai Magyarországon.

A találkozót vállalati támogatásból és a résztvevők befizetéseiből finanszírozták. A táborban esténként kulturális programok szerepeltek. Az alábbiakban a találkozó első három napjának előadásairól, vitáiról tudósítunk, összeállításunkat a következő számban folytatjuk.

Mi a modern?

Kopátsy Sándor közgazdász, mielőtt belekezdett tulajdonképpeni mondandójába, üdvözölte a tábor résztvevőit. Arról beszélt, hogy mennyire fontos egy ilyen jellegű összejövetel társadalmunkban, amelyre a csoportok közötti kapcsolatok hiánya jellemző. A vidékiek a vidékiekkel beszélik meg problémáikat, az orvosok az orvosokkal, a közgazdászok a közgazdászokkal. Ennek az összejövetelnek tehát már önmagában sikerforrása az, hogy különböző vidékekről és egyetemekről, főiskolákról érkezett a közönség, közgazdászok, jogászok, erdészek, mérnökök stb. A modernizáció régi kérdése az országért felelősséget érzőknek; az előadó a szárszói konferencián lezajlott *Erdei Ferenc—Németh László* vitára utalt, vagyis a forradalmár és a fontolva haladó elképzelések vitájára.

Mi is a modernség? A modernség nem más, mint a kor termelőerőinek való megfelelés, amely a világgazdasági élvonalba való bekerülést segíti.

Az előadó ezek után rátért annak vizsgálatára, hogy életében a modernizációra törekvő elgondolások hány „döntő láncszemet" neveztek meg. Az első — még a felszabadulás előtti — elképzelés a területi megnagyobbodástól, az elcsatolt országrészek visszatérésétől várta a felzárkózás sikerét. Az erre épülő politika azonban teljes kudarcot vallott. A háború és az újjáépítés után a politikai vezetés úgy hitte, hogy elegendő a modern, szocialista tulajdonviszonyokat és társadalmi kereteket kialakítania, és ez automatikus felzárkózással, sőt „előzéssel" jár. A hatvanas években azt hittük — mondta az előadó —, hogy a jól működő, korrigált gazdasági mechanizmus fogja előidézni a várt lépésváltást. Bebizonyosodott azonban, hogy a reformok — egyes gazdaságpolitikai sikereket leszámítva — nem voltak hatásosak. A hetvenes évek hitelfelvételi programja és a legmodernebb technológia átvétele — vagyis az az elképzelés, hogy a fejlődés meggyorsítható a viszonylagos tőkehiány és a technológiai elmaradás megszüntetésével — szintén nem érte el célját, mivel a hiteleket alig tudjuk visszafizetni, az átvett technológiával pedig adaptációs és önköltségproblémák vannak.

Kövér László megnyitja a tanácskozást

Végül mi a modernizáció kulcskérdése? A felzárkózás elitista receptjei épp úgy kudarcot vallottak sokszor, mint az alulról jövő spontaneitásba vetett bizalom. A második világháború óta három sikeres felzárkózás történt, az előadó ezek elemzésére tért át. A kapitalizmus kialakulása közismerten a protestáns országokban történt meg, ezek felől a területek felől érte a világot a felzárkózás kihívása. A protestáns országok is több hullámban indultak gyors gyarapodásnak, így a három említett példa közül az egyik Finnország. A második, a legközismertebb eset: Japán. Japánt segítette, hogy az uralkodó etika jóformán protestánsabb volt a protestánsnál, hatványozottabban tartalmazta a tisztaság, fegyelmezettség, szorgalom, munkabírás erényeit. Ezt egészítette ki a mezőgazdaság és a nyersanyagok hiánya, ez ugyanis a kevésbé tőkeigényes

(Folytatás a 7. oldalon.)

A változás stratégiája

A képzés-korszerűsítés feladata annyi év — nem is mindig a mi hibánkból gyakorolt — helybenjárása és bizonytalanságai után most egyszerre a körmünkre égett. Pedig Taylor papa jó száz éve már, hogy megfogalmazta tapasztalatokra építő józan tanácsát minden munkára: ne rohanj és ne ácsorogj! Mert tudta, hogy aki ácsorog, az a lemaradás miatt egyszer csak rohanni kényszerül (ez lenne a mi esetünk?), aki meg rohan, az az elkerülhetetlen hibák miatt rendre megtorpan. Nem arról van szó természetesen, mintha bárki illetékes azért választaná a helytelen megoldást, mert nincs tudatában a taylori bölcsességnek. A miénkhez hasonló társadalomba beágyazódott és a miénkhez hasonló komplex rendszerek változási folyamata tartalmazza ezeket az előre nehezen kiszámítható lépésváltásokat.

Most mindenesetre az a kérdés, hogy amikor végre kialakul az intézményfejlesztés komplex terve, s annak meghatározó részeként a képzési rendszer fejlesztési programja, s az 1985—86. tanév során kell kidolgozni a vázlatos tantervet, s ennek elkészülte után a végleges részletes tantervet, akkor úgy dolgozunk-e, olyan munkamódszereket és fejlesztési eljárásokat alkalmazunk-e (ezeket nevezem változási stratégiának), amelyek elősegítik a folyamat hatékonyságát és ennek feltételeként kellően demokratikusak. Figyelmünk ez ideig a korszerűsítés tartalmára és nem a változás stratégiájára irányult. Magatartásunk természetesnek látszott, hiszen a reformból való általános kiábrándulás egyik legközvetlenebb forrása és némiképp igazolása is az a tény volt, hogy nem rendelkeztünk elfogadott reformkoncepcióval (hiába készítettek tapasztalt és tekintélyes oktatóink: Berend T. Iván, Csáki Csaba, Kovács Géza, Stark Antal többet is).

Elfogadott koncepciónk immár van. Ahhoz azonban, hogy a fejlesztés ténylegesen végbemenjen, nem elegendő a fejlesztési koncepció tartalmi kialakítása. A fejlesztés ugyanis annyit jelent, hogy egyetemi rendszerünket mai állapotából egy másik állapotba visszük át, s ez a rendszer elemeinek és főként azok határainak és a közöttük levő kapcsolatoknak a megváltozásával jár, az átalakulás tulajdonképpen ezek változását jelenti.

Vagyis a fejlesztés alapfolyamata a változás maga, s nem csupán a célállapot paramétereinek megfogalmazása. Azt pedig, hogy az egyetemi szervezetben működő egyének, csoportok, szervezeti egységek külső és belső határait miképpen tehetnénk rugalmasabbá, átjárhatóbbá és a kapcsolatokat közöttük kölcsönhatóbbá, vagyis magának a struktúrának, s benne az embereknek

(Folytatás a 6. oldalon.)

Tanévnyitó

Egyetemünk tanévnyitó ünnepsége szeptember 16-án, délelőtt 10 órakor lesz a Pesti Vigadó koncerttermében. Dr. Csáki Csaba rektori megnyitó beszéde után a legidősebb közgazdászoknak átadják a vas-, gyémánt- és aranydiplomát. Végül az ünnepségen kerül sor az elsőéves közgazdász hallgatók fogadalomtételére.

Gólyaváró

Aki elsős, mindig a legkisebb — legyen bár gimnáziumot végzett „csitri lány", katonaviselt „komoly férfi" vagy akár kétgyermekes családapa. Azért a legkisebb, mert egy új világba, egy új életformába érkezik, ahol még nincsenek számára feltérképezve a titkos folyosók, az ajtók, ahová nem szabad, illetve ahová kötelező belépni, a lépcsők, amiről le lehet gurulni, de fel is lehet kapaszkodni rajtuk egy magasabb szintre, egyszóval, ahol a lehetőségek és korlátok még homályba burkolóznak.

Alighanem így lehetsz ezzel te is, kedves ismeretlen elsős barátom, amikor itt a jó öreg (hogy öreg, az egészen biztos) Közgáz falai közt nekivágsz a végtelennek tűnő egyetemi éveknek. Először is hadd súgjam meg (amit talán magad is sejtesz); ez a végtelen korántsem végtelen, 4-5 év, azaz csupán egy pillanat az egész. Érdemes tehát jól odafigyelni, hogy miket csinál az ember, mert aztán gyorsan észreveszi, hogy késő — s már újra ő a legkisebb valahol.

Hogyan tudsz hát kifogni a gyorsan múló időn, amely könnyen magával sodor? Meg kell kapaszkodnod valamiben, s lehetőleg nem túl sok, hanem csak néhány dologban. Az egyetemistaélet sok ilyen kapaszkodót kínál, hogy melyiket szorítod meg, azt neked kell eldönteni. Az e döntéshez szükséges szabadság adott, de ne felejtsd el, hogy ezzel a szabadsággal a felelősség is a tied lett, rossz választásaidért, elszalasztott lehetőségeidért utólag csak magadat hibáztathatod (ez persze ilyen sarkított formában nem igaz, lehetőségeid és azok kihasználása nemcsak rajtad múlik — hogy ez baj avagy szerencse, azon lehetne vitatkozni — ám ha rosszul döntesz, a veszteség mégiscsak téged rövidít meg).

Azt kérdezed, mik hát azok a kapaszkodók, amiket igazán érdemes megkeresni? Csúnya szóval „másodlagos közösségeknek" hívják őket, s még sokat fogsz róluk hallani, hiszen nekik ugyanúgy szükségük van rád, mint neked rájuk, egymásból éltek. Szerencsére olyan sokan vannak, hogy most nem is tudom felsorolni őket, ezért csak néhányat említek meg közülük. Itt van mindjárt a két viszonylag „szakmaközeli" közösség a Rajk László Szakkollégium és a Társadalomelméleti Kollégium (TEK), ahová az első év után jelentkezhetsz majd, de rendezvényeikre, előadásaikra addig is érdemes eljárni. Törzshelyüket két kollégiumban — a Makarenko, illetve a Ráday utcában találod. Ha már a Rádaynál vagyunk itt székel az egyik klubunk is, ahol előadássorozatokat, koncerteket, discót tartanak. A másik a Közgáz Klub a Kinizsi utcai épületben található, s szervezésében működik többek között az újra országos hírűvé fejlődött Jazzklub is. Természetesen mindkét helyre várnak akár a vendégek, akár a klubosok közé. Ha kollégista vagy, alighanem a Törökbálinti Kollégiumba kerültél — hogy itt milyen lesz az élet, az nagyrészt a te aktivitásodon is múlik. Van európai hírű tánckarunk és énekkarunk is, egyik sem könnyű mesterség, de ha tehetséget érzel magadban effelére, keresd meg őket. Az első felsőéves; akivel az egyetemen találkoztál bizonyára egy instruktor volt. Ha szeretsz emberekkel foglalkozni, programokat szervezni, vizsgáknál segíteni, lótni-futni másokért, akkor ők a te embereid. Ha mindezt egy tudományra specializálódva szeretnéd tenni, akkor mehetsz az SG-sek közé is. No és ki ne hagyják az AIESEC-et, a közgazdászhallgatók világszervezetét, amelynek segítségével — némi nyelvtudással és szerencsével felvértezve — akár Amerikába is kijuthatsz majd. Ha sportolni van kedved, arra is lesz lehetőség, aztán cselekvési teret kínál a KISZ (nemrég alakult egy sor tevékenységre létrejött alapszervezet), a közösségszervezés és sorolhatnám még tovább, de nem teszem.

Álszerény lennék viszont, ha kihagynám a Közgazdászt, az az ezt a lapot, amit most a kezedben tartasz. Kéthetente jelenik meg csütörtökön, 8 oldalon, cikkeinek jó részét diákok írják. Miért ne próbálnád meg te is? Akár már holnap gyere be a harmadik emeleti szerkesztőségbe, hozd el esetleg meglévő írásaidat (cikkeidet, riportokat, verseket) ötleteid, vagy egyszerűen egy tollat, papírt (a témát majd csak kitaláljuk valahogy). Lehet, hogy megtetszik a dolog (hidd el klassz, amikor nyomtatásban látja az ember a saját gondolatait), s akkor már talán te is ott leszel velünk a legközelebbi kiránduláson, Mikulás-bulin.

Lehetőség tehát van bőven, s egyelőre idő is a választásra. Ezt az időt alaposan csökkenti, hogy mint tapasztalni fogod, egyetemünk már megvalósította az áthallgatást más intézményekre. Sajnos egyelőre csak saját előadásainkat hallgatjuk a műszaki és a jogi egyetemen, ugyanis a több éve folyó rekonstrukció miatt a régi épületben nem fér el mindenki. Az egyetemen kívül lesznek órák még a Makarenko utcában (Nyelvi Intézet), s a Kinizsi utcai és a Veress Pálné utcai épületekben is. Talán te már megéred a teljesen elkészült új egyetemet, de addig bizony lesz még egy-két költözködés. Hamarosan átadják viszont az új menzát, ami már nagyon hiányzott mindenkinek.

No de azt hiszem, egy kicsit hosszúra nyúlik már ez a megszólítás hiszen neked még minden új, ezernyi dologgal és emberrel kell megismerkedned (közben azért menj el az előadásokra is, hiszen van egy-két igazán nagyszerű tanárunk) — szóval sietsz, s nincs időd hosszú litániákat olvasgatni. Megértelek, s köszönöm, ha idáig meghallgattál. Kívánom, járj szerencsével ezalatt a néhány év alatt, s kilépve ne kelljen semmit eltagadnod.

Zsubori Ervin

„Az egyéni képességekhez jobban igazodó képzést"

(Folytatás az 1. oldalról.)

— Mikor fogalmazódott meg önben, hogy az egyetem rektora is lehet?

— Először 1984 június-júliusában esett erről szó. Csizmadia és Szuhay elvtársakkal beszélgettünk az egyetem jövőjéről és akkor vetette fel a rektor ezt a gondolatot. Eléggé meg is lepődtem a javaslaton, mert ez bennem ezelőtt fel sem merült. Meg kell, hogy mondjam az utolsó pillanatig nem gondoltam arra komolyan, hogy valójában majd én leszek az egyetem rektora. Bár a feladatra alapvetően alkalmasnak érzem magam, semmi problémát nem okozott volna számomra, ha nem rám esik a választás.

— Új rektor, új reform mondják egyesek túlságosan leegyszerűsítve a dolgot, mert valójában a kor követelménye a változtatás, nemcsak a rektoré. Önt mióta foglalkoztatja az egyetemi reform gondolata?

— Nem tudok egy konkrét évet megadni, részese voltam a Szabó Kálmán által kezdeményezett változtatásnak, ugyanígy közreműködtem a Berend T. Iván féle képzésfejlesztési terv kidolgozásában is. A dékáni pozíciómban is már több javaslatot készítettem a 80-as évek elején. Voltak olyan pillanatok, amikor ezeknek a javaslatoknak nem olyan volt a fogadtatásuk, mint ahogyan szerettem volna. Végül is megértettem azt, hogy nincsenek meg a feltételek arra, hogy ekkor az egyetemfejlesztéssel komplexen foglalkozzunk. Ezért aztán bizonyos mértékig visszavonultam ezektől a vitáktól, s az ilyenfajta tervek kidolgozásától. Az elmúlt tanévben azonban úgy éreztem, hogy az egyetem tovább nem várhat azzal, hogy ezeknek a viták alapján hosszabb távon megfogalmazza mit kell tennie.

Nehezítette ezeknek a terveknek a konkrétabb kidolgozását, az egyetemi vezetés személyi feltételeinek rendezetlensége. Sokat mediáltam azon, hogy ilyen körülmények között egyáltalán felvállaljam-e egy koncepcionális anyag kidolgozását, vagy sem. Végül Berend T. Iván, Szuhay Miklós és többen az egyetem vezetői közül meggyőztek arról, hogy foglalkoznunk kell ezzel az üggyel. Így január-február hónapban született meg az első elképzelés, amelyet szűkebb körben vitattunk. Ennek az anyagnak a második változatát Zala Ernő közreműködésével készítettük el, amelyik a májusi-júniusi viták alapját képezte. Úgy gondoltuk, hogy ha külső rektora lesz az egyetemnek, akkor átadjuk az anyagot neki azzal, hogy a korábbi belső viták alapján körülbelül így látjuk a fejlesztés egy lehetséges útját.

— A sors mégis úgy hozta, hogy ön lett az egyetem rektora a funkcióban jeles személyeket követve. Reformelképzelései melyik rektor elődjének tevékenységéhez állnak legközelebb?

— Elképzeléseimben megpróbáltam elsősorban Szabó Kálmán és Berend T. Iván vonalának azokat az elemeit összeegyeztetni, amelyek számomra nagyon pozitívak voltak. A Szabó Kálmán féle képzésfejlesztési programban a gyakorlat igényeinek a nagyobb mértékű figyelembevétele, a menedzseri képzés kapott nagyobb súlyt, a Berend féle elképzelésekben viszont az általánosabb közgazdasági, elméletileg megalapozott képzés volt a fő meghatározó. Azt hiszem, hogy a mi körülményeink között, Magyarországot értve ezalatt, egyetemünk nem rendezkedhet be arra, hogy e két ténylegesen meglévő igények közül az egyiket elégítse ki. Egyformán kell képeznünk a gazdálkodáshoz jól értő, elméletileg megalapozott szakembereket és ugyanakkor a közgazdasági tudományt továbbfejlesztő elméleti beállítottságú közgazdákat is. Képzésfejlesztési tervünkben megpróbáljuk összeegyeztetni a két rektor elképzeléseit. Vagyis egyik oldalról törekszünk az elméletileg megalapozott elitképzésre, másik oldalról viszont a konkrét dolgokhoz jól értő, döntéshozatalra képes szakemberek kibocsátására.

— Amerikai tartózkodása bizonyára nem volt önre hatástalan a korszerűsítést illetően sem. Reformelképzelése mennyiben példázza az amerikai felsőoktatást?

— Mindenekelőtt hangsúlyozni szeretném, hogy a képzésfejlesztésről nem szeretek egyes szám első személyben beszélni. Azt hiszem, hogy a jelenlegi helyzetben mindenképpen aktuális feladat az egyetemi képzésfejlesztés, függetlenül attól, hogy új rektora van-e az egyetemnek vagy sem. Erre több tényező is ösztönöz és kényszerít. Egyrészt az egyetemi körülményekben változások következtek be, másrészt a felsőoktatás fejlesztésére vonatkozó határozatok egyértelműen kötelezik az egyetemet arra, hogy koncepcionálisan gondolja újra képzési rendszerét. Ehhez jó alapot szolgáltatnak mindazok a viták, mindazok a munkálatok, amelyek az elmúlt 4-5 évben elég intenzíven folytak és amelyek eredményeit néhányan megpróbáltuk integrálni, építve a viták minden olyan elemére, amelyeket progresszívnek találtunk.

Nem szerencsés a javaslatokat úgy felfognunk, hogy ezek valamiféle amerikai képzési rendszer másolatai, mert valójában nem is erről van szó. Már csak azért sem, hiszen az amerikai közgazdasági felsőoktatás hatalmas méretű, rendkívül differenciált rendszer, melyben mindegyik egyetem sajátos képzési profilt tud megvalósítani, szükségképpen specializálódva akár elméletre, akár a gazdálkodásra, vagy a business valamelyik ágazatára. Nálunk más a helyzet. Éppen ezért nem másoltunk amerikai példákat. Megpróbáltunk valamennyi fejlett ország tapasztalataiból meríteni és alapvetően a hazai körülményekre, illetve a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem feltételrendszerére illő megoldást kialakítani. Ennek bizonyos elemei hasonlíthatnak valamilyen külföldi megoldásra, de ilyen formában nem találnánk meg ezt a rendszert sehol.

— Egyesek azt mondják, hogy az új koncepció technokrata reform lesz, és elvész belőle az értelmiségképzés. Mi az ön válasza erre?

— Azt hiszem, ha valaki alaposan áttanulmányozza a terveinket, akkor ilyen érzése nem lehet. Éppen az egyéni képességekhez jobban igazodó képzés szélesebb lehetőségeinek a biztosítása az, ami egyik kulcseleme a fejlesztési elképzeléseinknek. Ebben benne értendő a másik egyetemre való áthallgatás lehetősége, a nagyobb mértékű egyéni típusú képzési programok megválasztásának a lehetősége. Nyugodt vagyok e tekintetben, nem érzek semmiféle technokrata veszélyt. Persze az, hogy az új rendszer milyen mértékben nyújt majd lehetőséget az általánosabb értelmiségi képzésre az attól is függ, hogy a részleteket hogyan munkáljuk ki. Nyilvánvalóan a lehetőségek széles skáláját kell megteremteni. S akkor ez a rendszer minden korábbinál nagyobb lehetőséget nyújt arra, hogy értelmiségi képzési feladatainknak is eleget tegyünk.

— Mi a véleménye az utóbbi időben felszínre került második oktatás kifejezés mögött megbúvó elitképzésről? E képzés egyetemi elismerésének lesz e lehetősége?

— Nyilvánvalóan meg fogjuk teremteni annak a lehetőségét is, hogy a másodlagos képzési formák hivatalos elismerést nyerjenek. Elképzeléseink szerint lesz a tantervnek egy olyan blokkja, amelyikben rendkívül széles lesz a választás lehetősége és ebbe bele kell érteni a szakkollégiumban felvett tárgyakat, illetve a szakkollégiumban végzett munkát. Lehetőséget kell teremteni a hallgatók számára, hogy elmenjenek az ELTE-

TATA '85

(Folytatás az 1. oldalról)

tói léthez kötődnek, ezért úgy tűnik, feleslegessé vált a KISZ közvetítő szerepe. A KISZ helyzetét kell átértékelni, amihez a kiindulópont — s itt hadd jegyezzem meg, a kifejtett elképzelés mennyire összecseng *Németh Károly nyár elején tartott ifjúságpolitikai előadásának végkövetkeztetéseivel* — az, hogy *a KISZ* mint a párt ifjúsági szervezete, a fiatalság *egyetlen politikai szervezete, de nem az egyetlen szervezete.* A különböző önszerveződő csoportokat támogassa a KISZ, de rá nem a szervezés feladata hárul, viszont megmarad a politikai befolyásolás kemény munkája. Mindezen korszerűsítési törekvések csak az alapszervezeti struktúra átértékelésével, valamint a helyi pártszervezettel való együttműködés útján valósíthatók meg. A változtatások — az intézmények helyzetéhez igazodó, differenciált — bevezetésének politikai felelőssége elsősorban a KISZ-re hárul, mert közben nem veszíthet tömegbefolyásából. Az elképzelésekről, persze, majd csak a kongresszus dönt, de az előkészületi munkálatok állásáról lapunk a későbbiekben is igyekszik majd tájékoztatni.

A változatos esti programok közül kiemelkedett az instruktorok által szervezett monstre vetélkedő, amelyet persze a közgázosok nyertek meg a szintén ott táborozó ELTE TTK-sok, BTK-sok, bánkisok előtt — amit ennek ellenére valamennyien élveztek. Aki pedig komolyabb izgalmakra vágyott, megtekinthette az 1985-ös EFIN politikai tanácskozásának legérdekesebb pillanataiból válogatott videoshow-t, vagy az ELTÉ-sek szervezésében meghallgathatta *Kerekes György, a Társadalomtudományi Intézet munkatársa országgyűlési választásokról tartott igen pikáns előadását.* Minden este kitáncolhatták magukat a táborlakók, de a legnagyobb sikert ismét a záróest skót táncháza aratta.

AZ EGYETEM ÁLLAMI ÉS PÁRTVEZETŐIVEL már hagyományossá vált találkozás valamennyiünket érdekelt. *Kupcsik József oktatási rektorhelyettes az e tanév előtt álló feladatokra helyezte a fő hangsúlyt.* Ezek közül is elsők között az *intézményfejlesztési tervet* említette, amelyet szeptember folyamán véleményeznek az állami és a társadalmi szervek fórumai. Nem véletlenül állt a tábor programjának középpontjában az a beszélgetés, *Zalai Ernővel,* a Népgazdaság-tervezési Intézet vezető docensével, amely részben már a KISZ-bizottság állásfoglalását volt hivatva előkészíteni. Kupcsik tanár úr itt is *kiemelte a képzéskorszerűsítési koncepcióból következő feladatokat, az eszközök, az anyagi és személyi feltételek felmérésének és biztosításának szükségét. Addig is a munka-, tanulmányi és oktatási fegyelem megszilárdítása, a kari, egyetemi tanácsok, a szakszervezeti bizottság megválasztásának lebonyolítása, a TDK és a tanulmányi verseny fellendítése hárul az egyetem vezetésére, amelyhez a KISZ által képviselt hallgatói véleményekre is kíván támaszkodni.* „A hallgatóság véleményének ismerete nélkül, támogatásának hiányában nem lehet korszerű egyetemet vezetni" — mondotta az oktatási rektorhelyettes. *Dobrovits Iván,* a rekonstrukció és a kollégiumok asztalára tartozó kérdésekről tájékoztatott. *Szarvas László,* a pártbizottság titkára *a párttagok feladatairól tartott bő tájékoztatót.* Ezek között *fontos szerep jut az egyetemfejlesztési koncepció vitája lebonyolításának, a kádermunkának — „fontos, hogy csapat alakuljon ki a vezetésben"* — mondotta, a XIII. kongresszus határozatai végrehajtásának, feldolgozásának (mindenki számára nyitott ideológiai konferenciák rendezése útján), a belső információs rendszer javításának, a pártélet fellendítésének (különös tekintettel a pártépítésre). Az ifjúsági szervezettel való kapcsolatról szólva *kitért azokra a jelenségekre, amelyek nehezítik az együttműködést:* az inkább oktatói körökben jelentkező, *a KISZ önállóságát megkérdőjelezők,* és a hallgatók körében fellépő, *a pártirányítást bírálók tévedéseiből fakadó nehézségekre.*

Zalai Ernő az egyetemfejlesztési koncepcióról beszél

Még egy kis napfürdő

Ezek után országos kérdésekről adott tájékoztatót a pártbizottság titkára.

Az érdeklődők ezek után kari fórumokon beszélgethettek a dékánokkal.

Bakacsi Gyula a VIT-en szerzett élményeiről számolt be.

Merényi Miklós

Kitüntetések

Június folyamán az utolsó tavaszi lapzárta után két KISZ-kitüntetés átadására került sor.

Az Egyetemi, Főiskolai Ifjúsági Napok szervezésében nyújtott kimagasló munkáért Az Egyetemi Közösségért kitüntetést kapta KISZ-bizottságunktól Éltetőné Katona Klára, a Tanítóképző Főiskola KISZ-titkára.

Többéves áldozatos felvételi előkészítő munkájáért a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa Aranykoszorús KISZ-jelvényt ítélt oda Király Gyulának, egyetemünk Studium Generale szervezete végzős tagjának.

re, a BME-re, a Jogi Karra, vagy a szakkolégiumban is választhatnak tárgyat. Nyilvánvaló az, hogy e formák tematikáját is jóvá kell hagyni, oktatási programnak lenni kell itt is. E formákat is be kell illeszteni az egyetemi oktatási rendszerébe, vagyis azon kritériumoknak eleget kell tenni, amelyeket az egyéb tárgyakkal szemben támasztunk.

— A reformokat elődeinek nem teljesen sikerült megvalósítani. Részben az érdektelenség miatt, a fejlődés igényének hiánya, vagy az egyéni stratégiákkal való elfoglaltság következtében. Mit próbál tenni annak érdekében, hogy kimozdítsa az egyetemet ebből az állóvízből?

— Kétségtelen, hogy nem könnyű az egyetemen újabb képzésfejlesztési munkába, reformba kezdeni, ha a korábbi tapasztalatokra gondolunk. Mindemellett én azt hiszem, ezek a korábbi reformok egészében nem voltak sikertelenek. Végeredményben komoly nyomot hagytak egyetemünkön. Hogy ma itt tartunk a magyar közgazdászképzésben az alapvetően ennek a két reformnak tudható be. Remélem, hogy a mostani képzésfejlesztési munka folytatja ezt a sort, és legalább annyira eredményes lesz, mint elődei. Ugyanakkor azzal is számolni kell, hogy nem minden elképzelést, tervet lehet majd megvalósítani. Fontosnak tartom a munka első szakaszában, hogy a célok megfogalmazásában a rendszer megtervezésében ne kössünk túlságosan sok kompromisszumot. Kompromisszum-képesebbnek kell lennünk, viszont a megvalósítás ütemezésében. Megítélésem szerint a korábbi reformok problémái részben arra vezethetők vissza, hogy egy-egy adott ponton túl sok kompromisszum került be a tervekbe, és bizonyos esetekben a lényeg is megváltozott. Megpróbáljuk ezt elkerülni, mindemellett a nehézségekkel, úgy érzem, tisztában vagyok.

Több vonatkozásban kell erőfeszítéseket tennünk az egyetemi kollektíva mozgósítására, az új feladatok megvalósítására. Nem szabad azonban lebecsülni az egyetemen azoknak a számát és erejét, akik vállalkozni akarnak valamiféle továbblépésre a közgazdászképzésben. Ez az eddigi vitákban is megmutatkozott. Az egyetemen felnőtt egy új generáció, amelyiknek most adatik meg az a lehetősége, hogy letegye a saját névjegyét a közgazdászképzés asztalára. Remélem, hogy ez a lehetőség talán részben az anyagiakat is pótló ösztönző erő lehet.

— A reform sikere jelentős részben az anyagiakon is múlik. Az egyetem jelenlegi anyagi helyzete nem biztosít megfelelő hátteret a reformhoz. Szándékában áll-e bevonni egyetemen kívüli erőforrásokat és mit?

— Természetesen nagyon lényeges az anyagi feltételek megteremtése, elsősorban a tananyagfejlesztés összefüggésében, hiszen legyen bármilyen jó is és logikailag konzisztens egy képzési rendszer, amennyiben nincsenek meg azok a színvonalas tananyagok, amelyek alapján ez a rendszer működtethető, akkor az egész nem lehet sikeres. A tananyagfejlesztést tekintem a kulcskérdésnek. A tananyagírás anyagi ösztönzésére mindenképpen nagyon nagy figyelmet fogunk fordítani. Többféle elképzelésünk van e tekintetben. Részben a belső források átcsoportosítása és a megfelelő pénzügyi, elsősorban jutalmazási forrásoknak nagyobb mértékben a tananyag fejlesztésére történő koncentrálására gondolok, másrészt pedig külső források mobilizálására. Szeretnénk megnyerni olyan támogatókat, akik számára fontos az, hogy jó tananyag készüljön az egyetemen mondjuk ipargazdaságtanból, vagy marketingből, és hajlandóak bizonyos áldozatokra is ennek érdekében. Első próbálkozásaink azt mutatják, hogy vannak lehetőségeink e tekintetben főleg a közgazdászképzésben érdekelt minisztériumoknál, nagyvállalatoknál. Mindenképpen jóval nyitottabban kell kezelni az egész fejlesztési munkát, ha érdekeltté akarjuk tenni ebben a külső szerveket is. Nyitottabbaknak kell lenni egyrészt a nagyvállalatok és minisztériumok irányában, akiktől pénzt várunk. Másrészt jóval nagyobb mértékben kell építenünk a közgazdaságtudomány egyetemen kívüli műhelyeinek támogatására, gondolok itt elsősorban a Közgazdasági Intézetre, a Világgazdasági Intézetre és a Társadalomtudományi Intézetre. Intenzívebb együttműködést kell kialakítani az intézetek munkatartásaival már most a tervezésnek a szakaszában, hogy később majd bekapcsoljuk őket nemcsak vendégoktatóként, meghívott előadóként, hanem szerzőként is az új tananyagok kidolgozásában.

Ami az anyagi dolgokat illeti, bizonyos különbséget kell tenni a fizikai és személyi feltételek között. Egyetemünkön folyamatban van a rekonstrukció. Ez várhatóan hamarosan az eddiginél még nagyobb mértékű látható eredményeket is hoz. Várható, hogy a főépület átadása hamarosan megkezdődik és a jövő év elejére kétharmad részben a főépület elkészül. Ez rendkívüli mértékű anyagi befektetéseket jelent egyetemünkön. Nem hiszem azt, hogy bármilyen más periódusban többet kaphatna egy közgazdasági egyetem fizikai feltételeinek javítására, mint amit most kapunk. Évi 300 millió forint körüli összegeket fordított a minisztérium az elmúlt néhány évben egyetemünkre. Ha a rekonstrukció befejeződik, akkor valójában a korszerű közgazdász-felsőoktatás fizikai feltételeinek túlnyomó részével rendelkezni fogunk.

Természetesen az anyagi feltételekben a korszerű oktatás nemcsak épületet, fűtést, világítást jelent. Emellett gondolni kell arra is, hogy az egészséges életmód feltételében is előrelépjünk, tehát a sportolás, testedzés fizikai feltételeit is javítsuk. Az egyetemfejlesztési terv is foglalkozik ezekkel a kérdésekkel, ha nem is a központi beruházási forrásból, hanem saját forrásból, külső támogatással, társadalmi munkával mindenképpen meg fogjuk kísérelni, hogy e tekintetben is elérjünk látható változást. Gondot okoz a kollégiumi helyzet. Az egyetemnek középtávon mindenképpen szüksége van új kollégiumra. Ezeket az igényeket a hosszú távú tervben szerepeltettük. Egészében véve azonban azt hiszem, megvannak, illetve hamarosan meglesznek a minimálisan szükséges fizikai feltételek a képzésfejlesztési program végrehajtásához.

— A reform sikere az anyagiakon túl függ a jó káderutánpótlástól. Egyetemünk oktatói tekintetében lassan elöregszünk. Mit tesz a jelenlegi állapot megszüntetése érdekében?

— Kétségtelenül jóval nagyobb gondot okoznak a személyi feltételek. Közismert, hogy az egyetemen végzett munka összetett jellegű. Az oktatás mellett színvonalas kutatást is elvárunk munkatársainktól. Ugyanakkor az anyagi elismerésük messze elmarad még a kutatóintézeti rendszerben dolgozókétól is. Minden eszközt meg kell ragadni annak érdekében, hogy ezen a helyzeten változtassunk. A káderpolitikában nem szabad továbbra is extenzív létszámfejlesztésre törekednünk. Kívánatos egyetemi belső erőink hatékonyabb mozgósítása, a kisszövetkezet integrálása a feladataink megvalósításában. Ahogyan erről már szóltam, több elképzelésünk van arra vonatkozóan, hogyan teremtsük meg a tananyagfejlesztés anyagi elismerését. Ezek között egyik a tananyagírási nívódíj létrehozása. Viszonylag magas jutalommal szeretnénk elismerni az egy adott tanévben elkészült legjobb tananyagok szerzőit. Egy másik lehetőség a fontos tananyagfejlesztési feladatok külső szervekkel történő megfinanszíroztatása. Ugyanakkor arra is számítunk, hogy a nagyobb anyagi elismeréshez párosul oktatóink szakmai ambíciója, az a kihívás, amit egy jó tananyag készítése szakmai szempontból jelent. Végül az is valószínű, hogy tananyagfejlesztési elképzeléseink egy része nem valósul meg. Egészében azonban nem vagyok pesszimista. Úgy vélem, az egyetem olyan fejlődési szakaszába lépett, amikor léteznek azok a mozgató erők, amelyek fejlesztésorientáltak, tehát bizonyosfajta előreléphésnek adottak a feltételei.

Valóban az egyetem korösszetétele nem a legszerencsésebb. Korábban a középgeneráció túlsúlya okozott problémát, ma viszont a nyugdíjhoz közel álló, illetve a negyvenedik événél fiatalabbak nagy aránya teszi egyoldalúvá az egyetemi korfát. Ebből következik, hogy nagy figyelmet kell fordítani a középgeneráció menedzselésére, támogatni kell szakmai fejlődésüket, különösen problematikusnak látszik az egyetemi tanári utánpótlás. A tudományok doktora fokozat megszerzésén ma viszonylag kevesen munkálkodnak. Mindezek indokolják a középgenerációra való nagyobb odafigyelést. Biztosítanunk kell az idősebb korosztály nyugodt perspektíváit is. Egyértelmű káderpolitikai elvnek kell tekintenünk azt, hogy az egyetem mindazon — akár a nyugdíjkorhatárt túlhaladott — oktatójára számít, aki akar és képes dolgozni az egyetemi célok megvalósításán. Az egyoldalú korfa azt is jelenti, hogy az egyenletesebbé tétel csak belső fejlődés alapján nem oldható meg. Ezért törekednünk kell arra is, hogy már gyakorlattal rendelkező, a tudományos kutatásban eredményeket elért szakemberek nagyobb számban kerüljenek egyetemünkre.

— Igen gyakran a véletlenszerűségen múlik, hogy ki kerül az egyetemünkre oktatónak. Bizonyára ön sem tartja kielégítőnek ezt az állapotot. Vannak-e tervei erre vonatkozólag? Mit tesz annak érdekében, hogy emelje az oktatói nívó küszöbét?

— Jobban oda kell figyelni a fiatalok fejlődésére, szervezettebbé kell tennünk egyetemi oktatóvá válásuk folyamatát. Egyéni munkatervek alapján biztosítani kell azt, hogy a pedagógiai, számítástechnikai és nyelvi képzésük megvalósuljon és azt is el kell érni, hogy amennyiben nem a gyakorlatból jöttek, bizonyos szinten megismerkedjenek a közgazdasági gyakorlattal. E tekintetben vannak már terveink. Ősztől pedagógiai továbbképző tanfolyamot indítunk a harminc év alatti oktatóink számára. Megvizsgáljuk a számítástechnikai tudásukat, segíteni kívánjuk a nyelvtanulást és jobban oda kell figyelni külföldi kiküldetési lehetőségeikre is. A demonstrátori rendszerben gondoskodni kell a tervszerűbb kiválasztásról. Tárgyalást folytattunk az egyetemi gyakornoki rendszer újjáélesztéséről is.

Nagyon fontos a hallgatóság aktív közreműködése a fejlesztési munkában. Igyekszünk ezután is kikérni véleményüket minden döntésünkben. A reform azonban keményebb egyetemi munkát, nagyobb rendet is követel. Hallgató és oktató vonatkozásában szervezettebbé kell tennünk a munkánkat, növelnünk kell a követelményeket. Ezt igényli a gyakorlat is bármiféle reformtól függetlenül. Bárhogyan is alakuljon az egyetem képzési rendszere, a lusta oktató, és a lusta hallgató kompromisszumát lehetőség szerint föl kell számolnunk.

— Ön sokat volt távol hazánktól. Nemzetközi tekintélye jelentős. Ennek milyen következményeire számíthat a munkája során?

— Meggyőződésem, hogy a színvonalas tudományos és oktatómunkához hozzátartozik az aktív nemzetközi kapcsolat is. Különösen vonatkozik ez egy egyetemi vezetőre. Jelenlegi kapcsolataimat meg kívánom őrizni az elkövetkező időszakban is. Nyilvánvalóan össze kell egyeztetni külföldi utazásaimat a legfontosabb egyetemi feladatokkal. Mint dékán nem éreztem intenzív külföldi utazásaim hátrányát a munkámban. Egy nemzetközi konferencián való szereplés, vagy ENSZ-szakértői munka növeli az egyetem hírnevét is, emellett olyan kapcsolatokat eredményez, amelyek nagyon hasznosak az egyetemi munkában is. Például talán szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy nemzetközi kapcsolataimnak része volt abban, hogy az utóbbi egy-két évben jóval nagyobb mértékben tudtunk fiatal oktatókat az USA-ba kiküldeni. Negatív vonás az, hogy az ember nem mindig van itthon, de jól szervezett munka mellett ez nem okozhat gondot.

— Véleménye szerint rektori megbízatásának ideje alatt be tudja-e fejezni a most elkezdett reformot?

— Azt mindenképpen szeretném elérni, hogy az új képzési rendszer beinduljon és az egyetem többé-kevésbé átálljon erre az irányra. Az, hogy meddig jut el, ma még nem mondható meg pontosan. Mindenesetre remélem, az egyetem dolgozói gárdája és hallgatósága támogatja terveinket és a kollektíva széles tömegeire támaszkodva láthatunk hozzá a megvalósításhoz.

— Köszönöm a válaszait.

H. E.

„Masszírozás": az üzlet titka?

Nem volt fáklyás menet az Economix kisszövetkezet április elsején megalakult Econotour szakcsoportja számára a Kinizsi, illetve a BME Münnich és Vásárhelyi kollégiumának nyári hasznosítása. Több lépcsőben „maszírozást", üzleti közelharcot igényelt e kollégiumi férőhelyek szállodai ágyakként való eladása. A részletekről Virág László és Koncz Péter, az ELTE-re, a műszakira és egyetemünkre járó diákokból, végzettekből és másokból verbuválódott szakcsoport vezetőségének tagjai adtak interjút.

— A BME KISZ-bizottsága keresett (és végső soron talált) az Econotour személyében olyan vállalkozót, amely az Express helyett üzemeltette a Műszaki Egyetem két kollégiumát — kezdi Virág László. A KISZ-bizottság voltaképpen vállalkozóvá akart válni a kollégiumok nyári hasznosításában, mivel így anyagi hasznot remélt szemben az Express eladta szobákkal, amelyek bevételéből közvetlenül nem részesült. Az Economix a BME KISZ-bizottsága és az Econotur együttes vállalkozásáról volt szó, fix összeget (bérleti díjat) csak a két bérbeadó, az MKKE és a Műszaki Egyetem kapott. A munkamegosztás szerint az előbbi két vállalkozó a nevét, a garanciáit stb. adta az üzlethez, a lebonyolításért az Econotour volt a felelős.

A dolog nem ment ilyen egyszerűen. Az Express utazási irodának egy több évvel ezelőtti MM utasítás monopoliumot biztosít az egyetemi kollégiumok nyári turisztikai célú kiadására, és az iroda erre az utasításra hivatkozva mindent el is követett, hogy monopoliumát megtartsa. Hát itt kezdődött a masszírozás. Az Express elérte, hogy a fővárosi tanács illetékes osztálya a szállodák számára ötévenként kötelező osztályba sorolást (fogadótól ötcsillagosig) csak akkor volt hajlandó kiadni a nem Express hasznosítású kollégiumokra, ha az illető férőhelyekre vonatkozóan az Expresstől lemondó nyilatkozatot hoz az azok üzemeltetésére igényt tartó szervezet. Mindenki bevetett mindent nemcsak ennek az írásban soha meg nem jelent döntésnek a megkerülésére, de az említett minisztériumi utasítás számára kedvező értelmezésének elérésére is. A BME KISZ-bizottsága a KISZ felsőbb szervein és a Műszaki Egyetem vezetésén, az Econotour a Közgáz vezetésén és más személyes kapcsolatokon keresztül lobbizott, az Express is elővette a maga összeköttetéseit, míg végül az utolsó pillanatban, július elsején a kollégiumok megkapták az osztályba sorolást és az Econotour az üzemeltetés lehetőségét. A dolog azon múlt, hogy ki hány és „mekkora" embert tud mozgósítani, illetve, hogy ki mennyire mer a sarkára állni. A Közgáz állami- és gazdasági vezetése maximálisan kiállt az Economix és az Econotour mellett.

Az idő azonban közben haladt, érvényes szerződések hiányában nem tudtuk előre eladni a férőhelyeket, így nehezen indult a szezon. Végül A Budapest Touriston keresztül pénzváltási szolgáltatást is szervezett a szakcsoport.

— Fel kell vetnem a szobaárak kérdését, például a Jövő Mérnökében megjelent cikkek miatt is (JM aug. 23-i sz.), amelyben mind a BME KISZ-szervezetének, mind az egyetem irányító apparátusának képviselője megjegyzést tett az árainkra, illetve a hasznotokra. Tartok tőle, hogy az úgymond szociális okokból alacsonyabban tartott árak csak hiányhoz, csúszópénzekhez, erősebb redisztribucióhoz stb. vezetnek, szóval az üzlet és a szociálpolitika más és más társadalmi alrendszerek funkciói. Hiba volna az árai és a haszna alapján valakin eleve elverni a port.

— Az első amit látni kell — mondja Koncz Péter —, hogy az általunk például a kétágyas szobákat tekintve 510 (Kinizsi, reggelivel együtt), 500 (Münnich), 600 (Vásárhelyi) forintért eladott férőhelyek szállodai szobák. Tehát nem turistaszállásról van szó, ahol 8—10 ágyas szobák vannak stb. A kollégiumok besorolása a legalacsonyabb, ún. fogadó, illetve a Vásárhelyi egycsillagos. Az árak megfelelnek a törvényes kritériumoknak, a haszonból a két egyetem, a BME KISZ-bizottsága, az Economix és az Econotour részesül. Ezeket az árakat a piac meg tudta fizetni. Minket, mint vállalkozókat ezek a szempontok vezetnek az árak kialakításában.

— Hogyan működik a szakcsoport?

— A szakcsoport tagjainak haszna lineárisan változik a szakcsoport hasznával. A munka elosztása és ellenőrzése viszont meglehetősen centralizáltan történik. A portások 3-3-an végezték el négy ember munkáját, tehát ők keményebb munkával áldoztak a nagyobb jövedelemért. Nagyon lényeges volt a szolgáltatásaink színvonala szempontjából a kollégiumok gondnokainak, raktárosainak, takarítóinak, portásainak munkája. Ők a kollégiumok bérleti díjából részesednek az épületeknek a megszokottnál erősebb leterheltsége miatt rájuk hárult nagyobb munkájukért.

K. S.

Vár a Központi Könyvtár

A központi könyvtár szeretettel várja a hallgatóságot az 1985/86-os tanévben is összes termeibe a hét minden napján (hétfőn: 13—20 óráig, keddtől csütörtökig 9—20 óráig, szombaton 9—13 óráig).

A *földszinten* lehet beiratkozni, könyvet kölcsönözni, tájékoztatást kapni szakirodalmi kérdésekben, szakmai megbeszéléseket tartani a konzultációs övezetben.

Az *I. emeleti Antos-teremben* kényelmes tanulási lehetőség van a nagy olvasóteremben: a szabadpolcon mindenki megtalálja a kötelező és javasolt irodalmat, s a legfontosabb közgazdasági szak- és segédkönyveket. Folyóiratokból is kedvére és igényei szerint válogathat: a magyar közgazdasági és társadalomtudományi folyóiratanyag friss számai, sőt több évre visszamenőleg bekötött évfolyamai is szabadon leemelhetők a polcokról.

Ebben a teremben lehet fénymásolatokat is készíttetni a könyvtárban található szakirodalomról — a hallgatóknak olcsó áron.

Ebből a teremből lehet bejutni a büfébe is, ahol a sok tanulás után, ha mást nem is, de legalább felüdülést mindig lehet kapni.

A *II. emeleti Erdei-teremben* főleg a külföldi, idegen nyelvű szakfolyóiratok találhatók, s válogatott és magyar közgazdasági kézi- és segédkönyvek. Itt inkább azok dolgoznak, akik elmélyültebb kutatást folytatnak, vagy szakmai és nyelvtudásukat kívánják frissen tartani.

Ha még többre kíváncsi valaki a könyvtárral és szolgáltatásaival kapcsolatban, „minden szinten szinte minden"-ki (könyvtárosok, közgazdászok) örömmel és készséggel nyújt felvilágosítást, segítséget.

Címünk: IX., Közraktár u. 18—20.

Tájékoztatás: 176-827, illetve 170-233/118 mellék.

Kölcsönzés: 170-233/120 mellék

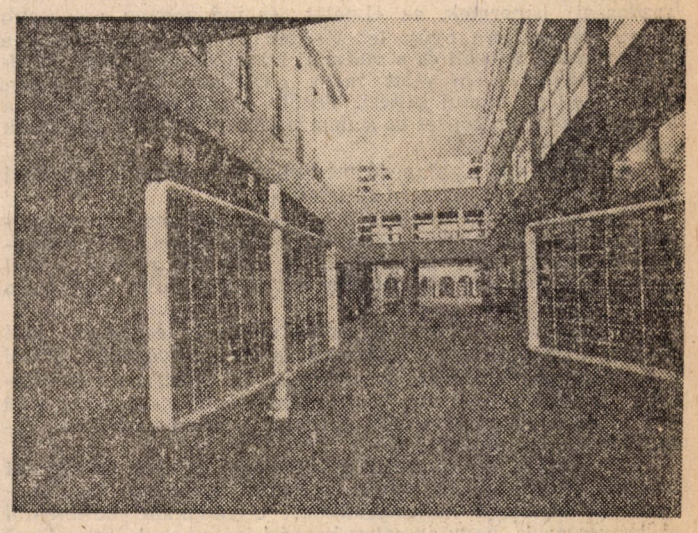

A Könyvtár bejárata

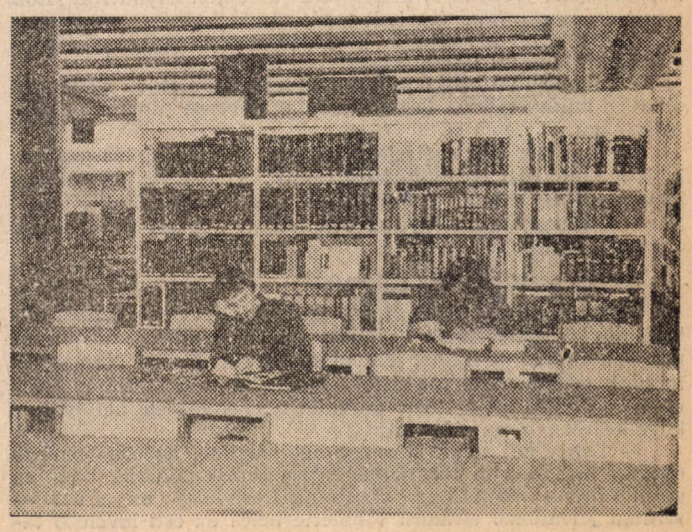

Az Antos-terem

Egyetemünk fejlesztési tervkoncepciója

1986-2000

(Folytatás az 1. oldalról.)

— A két szint különválasztása elsősorban a tantervi program, az oktatás szervezése szempontjából játszik szerepet. Az alsó szinten tanulóknak csak egy része kap főiskolai jellegű képzést és diplomát, a többiek már a II., de főleg a III. évben más, azt meghaladó szintű képzésben is részesülnek. Ez utóbbi hallgatók a főiskolai oklevél megszerzése nélkül, folyamatosan, mondhatni szinte észrevétlenül lépnek át az alsóról a felső (egyetemi okleveles) szintre.

— Egyetemünk alapvető képzési célja az oklevelesközgazdász-képzés hatékonyabb megvalósítása végett — anélkül, hogy nagyobb számban üzemgazdászok képzésére rendezkedne be — egy sajátos főiskolai szintű képzési mellékprofilt alakít ki. A hallgatók az első két év, zömében közös képzése után dönthetnek, illetve eredményeik alapján irányíthatók a főiskolai vagy az egyetemi okleveles szintre. Tehát igazából csak a III. évben válik jelentősen külön a kétféle képzési irány, jóllehet egyes alternatív tárgycsoportok már a II. évben is eltérő igényeket elégíthetnek ki.

— A főiskolai diploma megszerzésének lehetőségei az egyetemre bekerülő, de az egyetemi diploma a mainál szigorúbb feltételeit teljesíteni nem akaró vagy nem tudó diákok viszonylag fájdalommentes pályakorrekcióját is biztosítani kívánjuk. De ellenkező előjellel is igaz ez, az első két év lehetőséget nyújthat bizonyos tudásbeli hiányosságok pótlására is.

— Az okleveles közgazdászképzésünk két szintre történő tagolásában semmiképpen sem törekszünk arra, hogy egyetemünk első szintjének tantervét közös nevezőre hozzuk a főiskolák tantervével. Bizonyos alapkövetelmények érvényesítésén túlmenően az egyetemünk által kibocsátott üzemgazdász-diploma tartalma tehát más lesz, mint a közgazdasági főiskoláké. Üzemgazdászaink versenyképességét a III. éves képzés sajátos profiljával (például ipar, munkaerőgazdálkodás) is fokoznunk kell.

— A képzés nyitottsága szellemében esti vagy levelező tagozaton, meghatározott gyakorlati idő után (bizonyos előfeltételekhez kötve) azok számára is lehetővé tesszük az egyetemi diploma megszerzését, akik képzési rendszerünkből a főiskolai modul után kiléptek.

— A hallgatók két szint közötti mozgásának szabályozását jót átgondolt követelményrendszer biztosítja. A hazai és külföldi tapasztalatok szerint kritériumtárgyak, szigorlatok és tanulmányi átlagkövetelmények együttes alkalmazása látszik a célravezető megoldásnak. Keretszámok nélküli abszolút kritériumokra épülő rendszert kívánunk alkalmazni, amely eleve kizárja a hallgatók közötti egészségtelen versengés kialakulását.

Az egyetemünkön folyó képzés második szintjének elvégzését a közgazdasági főiskolákon végzettek számára is lehetővé tesszük. (...)

Szélesíteni kívánjuk együttműködésünket a nem gazdasági jellegű felsőoktatási intézményekkel a multidiszciplináris képzési lehetőségek bővítése céljából. (...)

A GRADUÁLIS KÉPZÉS TANTERVI ÉS SZAKMAI STRUKTÚRÁJA.

Jelenlegi képzési rendszerünk alapja egy sajátos, deduktív tanterv, amelyben először és hosszabb ideig a közös, zömében általános, makroelméleti és módszertani képzés dominál, s csak a képzés második felében jelennek meg a gazdálkodás gyakorlati és szakismereteit adó tárgyak. Az elkövetkező években olyan induktív-konduktív tantervi struktúrát kívánunk bevezetni, amely fokozatosan, egyre elmélyültebben, igényesebben és párhuzamosan kerülnek oktatásra az elméleti és gyakorlati, valamint az általános és szakismeretek. (....)

A mai értelemben vett szakok fenntartása nem látszik indokoltnak. (...)

Az oktatás első lépcsőjében a hallgató szabadon döntheti el, hogy meghatározott területeken (pl. elméleti közgazdaságtan, matematika, számítástechnika) megelégszik-e a mindenki számára kötelező törzsanyag elsajátításával, avagy emelt szintű képzésben vesz részt, illetve ngyobb arányban tanul gyakorlati jellegű ismereteket. Meghatározott számú tárgy emelt szinten történő felvétele ugyanakkor a képzés második szintjére történő továbblépés feltételeként szerepel. (...)

Az egyetemi képzés második lépcsőjében négy fő tantervi modult alakítottunk ki. Az egyik fő modul az általános közgazdasági ismeretek, az elmélet és módszertan magasabb szintű elsajátításra nyújt lehetőséget. A másik fő modult a népgazdasági, ágazati és a vállalati közgazdasági irányítás, vezetés igényeit szem előtt tartó, gazdálkodástani „business school"-jellegű modul képezi. Végül önálló modult alkot a közgazdász-tanár képzés és a nemzetközi-politikai kapcsolatok ismeretanyaga. (...)

A képzési idő az alapozó modulban 6, a második egyetemi modulban 4, tehát összesen 10 félév. (...)

Egyetemünk továbbra is két féléves időbeosztásban folytatja tevékenységét, oly módon, hogy a szorgalmi időszak minden tanévben eléri legalább a 30, szakmai gyakorlatokkal együtt a 34 hetet, a vizsgaidőszakok hossza pedig együttesen nem több 8 hétnél. (...)

Oktatásunkat átlagos képességű hallgató esetében heti 48-50 óra elfoglaltsággal számolva kell megterveznünk. Ebből a hallgatók heti oktatási óraterhelése, az előadásokat is beleértve, az első szinten maximálisan 30, a felső szinten pedig 28 óra. A második nyelvfelvétel az oktatási órakereten felül, fakultatív alapon történik. (...)

A tervezett új rendszer a különböző szintek és képzési irányok közötti mozgásban a választás viszonylag nagy szabadságát biztosítja hallgatóinknak. Ugyanakkor feltétlenül szükséges az is, hogy az egyes képzési irányokkal összefüggő népgazdasági igények is kifejezésre jussanak. Olyan irányított rendszer megteremtésére kell tehát törekednünk, amelyben a hallgatói választás oktatói tanácsadással és alaposan átgondolt kritériumrendszerrel szabályozható. (...)

A jelenleginél nagyobb szerepet kell kapniok az aktivizáló oktatási módszereknek (esettanulmány, döntési játék stb.) képzésünkben. (...)

Támogatnunk és szélesítenünk kell az áthallgatás gyakorlatát a budapesti egyetemekkel, amely az egyéni igényekhez, képességekhez jobban igazodó szakképzés megvalósulása mellett elsősorban intézményünk értelmiségi képzési funkcióinak ellátását segítheti. (...)

MUNKA MELLETTI KÉPZÉS

Meg kell vizsgálnunk a graduális esti-levelező képzés oktatásunk második, tehát egyetemi szintjére történő szűkítésének lehetőségét is. Ez azt jelentené, hogy az első szinten egyetemünk esti-levelező tagozatot egyáltalán nem indít. E megoldás várható, alapvetően munkánkat kedvezően befolyásoló következményei az alábbiak:

— Lehetővé válik a színvonal emelése, az esti-levelező oktatás intenzívebb formáinak kiterjesztése anélkül, hogy ez számottevően befolyásolná oktatóink terhelését, mivel a felső szinten jelentkező oktatási többletterhelés az esti-levelező tagozat megszűnése az alsóbb évfolyamokon mindenképpen ellensúlyozná.

— A graduális esti-levelező oktatás második szintre történő szűkítése nem áll ellentétben a munka melletti képzés alapvető céljaival, hiszen a főiskolákon keresztül továbbra is nyitva áll az út az egyetemi diploma esti, vagy levelező tagozaton történő megszerzésére, ugyanakkor a főiskolák feltétlenül jó hatású szelekciós szerepet is betöltenének. (...)

— Az egyetemi modulok közül elsősorban a tanári és a gazdálkodási modult kínálnánk esti-levelező tagozaton, egyértelműen tovább- és nem kiegészítőképzés-jelleggel. Esetleg a graduális esti-levelező tagozat teljesen erre a két modulra korlátozható.

— Várható, hogy a főiskolát végzettek elsősorban az esti-levelező forma iránt érdeklődnek. Számolnunk kell tehát azzal, hogy a gazdálkodástani modul esetében esetleg az esti-levelező tagozat válik a fő képzési formává.

POSZTGRADUÁLIS KÉPZÉS — TOVÁBBKÉPZÉS. (...)

A közgazdasági egyetemi diplomával rendelkezők posztgraduális képzését (szakközgazdász) három fő irány szerint differenciáljuk:

— Képzettségi szintet nem emelő, de azt bővítő képzés, amely alapvetően a pályakorrekciós igények kielégítését szolgálja, és a graduális képzésben megszerzett ismeretek mellé újabb (alapképzésben is megszerezhető) ismeretek elsajátítását teszi lehetővé.

— Specializáció és határterületi képzés, amely a graduális képzésben megszerzett ismeretek elmélyítését és (vagy interdiszciplinális bővítését szolgálja.

— Képzettségi szintet emelő képzés, amely valamely — elsősorban elméleti — ismeretrendszer magas szintű tanulmányozását teszi lehetővé azzal a céllal, hogy résztvevői komoly tudományos eredmények elérésére is alkalmasak legyenek. (Ez a képzési forma lehet alkalmas a jelenlegi aspirantúra szervezett, posztgraduális megvalósítására, doktori cselekmények előkészítésére, kutatóképzésre stb.). (...)

A már jelenleg is kitapintható igényeknek megfelelően a másoddiplomás továbbképzés mainál szélesebb lehetőségeit teremtjük meg:

— egyetemi diplomával rendelkezők számára a mérnök-közgazdász-képés továbbfejlesztésével és a agrárközgadász-, jogászközgazdász-, orvosközgazdász-képzés megindításával.

— az agrár-, a műszaki és az egészségügyi főiskolát végzettek olyan közgazdasági továbbképzésének megszervezésével, amelynek alapján a résztvevők szakképesítést igazoló főiskolai oklevelet kapnak. (...)

Az egyetemi tudományos tevékenység fejlesztése

A tervezett képzéskorszerűsítés sikeres megvalósításának elengedhetetlen feltétele, hogy a tananyag-korszerűsítést megalapozott tudományos kutatások támasszák alá. Ennek megfelelően kiemelten kezeljük a képzés-korszerűsítést közvetlenül megalapozó és az ezek hátteréül szolgáló elméleti és módszertani kutatásokat. (...)

A VII. ötéves tervi OKKFT kutatási tervben az egyetemen a „Vállalatkutatási" program bázisintézete lesz. Ebből eredően a vállalatkutatás legalább további öt éven keresztül az egyetem központi kutatási feladata. (...)

A kutatások alapegységeinek továbbra is a tanszékek tekintendők. Elkerülve a szükségtelen központosításokat azonban el kell érnünk, hogy a kutatásokat lehetőség szerint mindig az egyetem központi kutatásai céljaira koncentráljuk. Erősítendő a tanszékek együttes kutatási tevékenysége, speciális területeken a team-jellegű kutatómunka. (...)

A kutatások színvonalának növelése érdekében törekednünk kell külső szakemberek fokozottabb bevonására konzultációk, viták tartására. A jelenleginél jobban ki kell használni azokat a lehetőségeket, amelyek a különböző kutatóintézetekkel kiépíthető együttműködésből adódhatnak. (...)

Növelendő a kutatásaink publicitása. (...) Kívánatos hogy az egyetem rendszeresen megjelenő idegen nyelvű tudományos folyóiratot adjon ki. (...)

Tudományos kutatások színvonalának emelése érdekében javítani kell a személyi feltételeket, az erkölcsi és anyagi ösztönzést. Oktatóink egyéni érdeklődését, habitusát és képességeit tekintve továbbra is számolunk azzal, hogy nem minden oktató kapcsolható be azonos intenzitással a kutatómunkába. Törekednünk azonban arra kell, hogy a jelenlegi nagy különbségek mérséklődjenek. Különösen fontos a képzéskorszerűsítést szolgáló tananyagfejlesztő munka erkölcsi és nem utolsósorban anyagi elismerése. Külső források mobilizálásával is a tananyagírási tevékenység anyagi versenyképességét kell fokoznunk. A nemzetközi kapcsolatok, ösztöndíjak lehetőségeit jobban ki kell használni tudományos céljaink támogatására. (...)

Az egyetemi tudományos munka és az oktatás fejlesztése során nagyobb figyelmet célszerű fordítani a tudományos diákkörökre, mint olyan formára, amely egy új minőségű tanár-diák viszonyt hordoz, a diákoktól önálló munkát igényel és elengedhetetlen része lehet a fakultatív, alternatív oktatásnak. A legtehetségesebb hallgatókkal való foglalkozásnak a tdk keretein túl is törekedni kell arra, hogy a diákok kibontakozó tudományos érdeklődése, kezdeményezése megfelelő támogatást kapjon. (...)

Az egyetem központi könyvtárának a könyvtári rendszerben eddig elfoglalt helye, szerepe — gyűjteménye és szétsugárzó szakirodalmi tájékoztató tevékenysége révén — tovább erősítendő Egyetemi könyvtárként, országos jellegű tudományos szakkönyvtárként is. (...) A könyvtár állományának gyarapítása során növeljük a mikrogazdasági, vállalatgazdasági szakirodalom, valamint a komplex gazdasági rendszerekben való gondolkodást segítő, interdiszciplinális társtudományok irodalmának részarányát. (...)

Nevelés, közművelődés, sport

A szakmai képzéshez kapcsolódó nevelőmunka fejlesztése. (...) A nevelési tevékenységünkben továbbra is kiemelten kell kezelnünk a hátrányos helyzetű rétegeket. A jövőben azonban nagyobb figyelmet kell fordítanunk az ún. elitképzésre, hiszen az egyetem fontos feladata a legtehetségesebb hallgatók képességeinek teljes kibontakoztatása is. (...) Nevelőmunkánkban fokozottan kell építenünk a hallgatói önte vékenységen alapuló hallgatói tevékenységekben rejlő nevelési lehetőségekre. Az egyetemi közélet demokratizmusának, a demokratikus elvek gyakorlati alkalmazásában való részvételének fontos szerepet kell kapnia a hallgatók személyiségének formálásában.

AZ EGYETEMI KÖZMŰVELŐDÉS ÉS SPORT TÁVLATAI.

A fejlesztés lényege, hogy a közművelődés és a sport a mainál jobban váljék a többivel egyenrangú, szerves funkciójává az egyetemnek. Jelentős feladat kell hogy háruljon a közművelődésre, a politikai kultúra, a történelmi és nemzeti tudat, a társadalomismeret fejlesztése terén. A sportnak szolgálni kell az alkotó szellemi munka eredményességét és értékes emberi tulajdonságok kialakulását nagyban meghatározó egészség, edzettség és erőnlét fokozását. (...)

Ezen funkciók igazi felvállalását indokolja továbbá a diákság jelentős csoportjainak, valamint a közművelődés és sport közvetlen szervezőinek ez irányú törekvése, igénye, az értelmiségivé, jó szakemberré, tudatos, cselekvő állampolgárrá váláshoz szükséges olyan készségek kialakítása, amelyeket az egyetem szűk órarendi keretei között kielégítően nem, illetve természetüknél fogva csak korlátozott mértékig segíthet elő. (...)

Az egyetemi közművelődési élet szerveződése, irányítása terén abból indulunk ki, hogy a közművelődés — a jelentős állami közreműködés mellett is — alapvetően öntevékeny kezdeményezéseken alapul, sok centruma van és jellegéből adódóan alapvetően a spontaneitás jellemzi. Ebből következik, hogy az egyetemi közművelődés koordinálása és irányítása tekintetében a hallgatói önkormányzatra kell támaszkodni. (...)

Az órarendi testnevelés terén továbbra is a hallgatói igényeket figyelembe vevő, változatos, kötetlen formák, ágak, módszerek fejlesztésére, a rendszeres testmozgás igényeinek és készségeinek tömeges fölkeltésére célszerű koncentrálni. A hallgatók egynegyede nem tud úszni, úszásoktatásunkat és annak feltételeit biztosítani kell. (...) Az egyetemi sportélet szervezését, irányítását a mindinkább alulról fölfelé épülő tevékenységstruktúráknak megfelelően kell továbbfejleszteni. (...)

Szükséges mind a közművelődés, mind a sport vonatkozásában a két terület képviselőinek érdemi részvétele az egyetem mindazon testületeiben, bizottságaiban, fórumain, amelyek a közművelődéssel és a sporttal, illetve azok finanszírozásával érintkeznek. (...) Az egyetem közművelődési és sportfejlesztése tekintetében komoly erőfeszítéseket kell tennünk mind a rekonstrukció során, mind azt követően folyamatosan a kirívóan rossz létesítményhelyzet javítására. (...)

KOLLÉGIUMAINK FEJLESZTÉSE.

Kollégiumaink alapvető feladata továbbra is elsősorban megfelelő lakhatási feltételek megteremtése az arra rászoruló hallgatóink számára. (...) Kívánatos, hogy kollégiumaink a szakmai munka, a közművelődés és a testedzés számottevő centrumaivá váljanak. (...) A kollégiumi és általában az egész egyetemen folyó öntevékeny hallgatói szakmai munka fontos bázisai a szakkollégiumok. E szerepüket a jövőben is meg kell őrizniük. Jelenleg a kollégistáknak mintegy 16-18 százaléka lakik szakkollégiumban. Ennek arányát a színvonaltartás érdekében nem kívánatos növelni, erőfeszítéseinknek inkább a szakkollégiumban folyó tevékenység minőségi javítására kell irányulnia.

Külső kapcsolatok

Az együttműködési szerződéseket fel kell használni arra, hogy oktatóink az együttműködő intézmények munkáját áttekintsék, az irányítás funkcióiról gyakorlati tapasztalatokat szerezzenek. Más oldalról el kell érni, hogy e szerződések keretében vagy azokon kívül tanszékeink fokozottabb mértékben vállaljanak szakmai tanácsadást, konkrét témák kidolgozását. Kapcsolataink felhasználandók arra, hogy az intézmények segtíséget nyújtsanak a képzéskorszerűsítés anyagi ellátása terén is. (...)

A szerződéses munkák közvetlen gyakorlati jelentőségű kutatások és ezek eredményei az egyetem számára feltétlenül gyümölcsöztethetők. Többek között azért, mert jól szolgálják a gyakorlattal való kapcsolatok erősítését, a kutatások eredményei hasznosíthatók az oktatásban és a tananyagok készítésében, az utóbbiakra az eddiginél sokkal nagyobb hangsúly helyezendő. Az oktatásban felhasználható anyagokból — amennyiben nem sérti a megrendelő érdekeit — esettanulmányok, szemináriumi vitaanyagok készítendők. Külső kapcsolataink sajátos területe az egyetemünk dolgozói által szervezett Economix Kisszövetkezettel fennálló szerződéses kapcsolat. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján e kapcsolat hosszabb távon kölcsönösen hasznos lehet. (...)

A nemzetközi kapcsolatok tervezésénél számolunk azzal, hogy ezek realizálásához szükséges pénzügyi feltételeket döntően saját forrásból (R alap) a külföldiek részére meghirdetett oktatási programokból és kutatási csereprogramokból tudjuk csak biztosítani. A külföldi intézményekkel és intézetekkel aktívabb kutatási együttműködésre kell törekedni, főként olyan kutatási javaslatok előterjesztésével, amelyek hazai vagy külföldi esetleg mindkét oldalról pénzügyi támogatást feltételezhetnek. (...)

Szélesítenünk kell hallgatóink külföldi szakmai tapasztalatszerzési és nyelvtanulási lehetőségeit. Ennek érdekében fokozottabban kell felhasználnunk egyetemek közötti tapasztalatainkat és messzemenően támogatnunk és segítenünk kell az AIESEC munkáját. (...)

Egyetemi irányítás, infrastruktúra

Kívánatos a hatáskörök és a döntéshozatal és ezzel együtt a gazdálkodás további decentralizálása, az egyetem alapvető szervezeti egységeinek a komplex oktatási és tudományos feladatokat nagy önállósággal ellátó egységekké történő fejlesztése. A decentralizáció alapegysége egy nagyobb tudományterület önálló művelésére és oktatására szervezett kar, illetve önálló intézet. (...)

Az egyetem szervezetében csökkentenünk kell a merev szervezeti tagolódás szerepét, nagyobb teret engedve a változó feladatokhoz igazodó rugalmasabb formáknak (pl. kutatócsoport, interdiszciplinális team. (...)

Az egyetemeken folyó munka elválaszthatatlan a hallgatóktól. Ebből következően vezetési, irányítási munkánkban messzemenően figyelembe kell venni javaslataikat, lehetővé kell tennünk az érvényes rendelkezések szellemében érdekeik intézményes képviseletét. Támaszkodni kell a hallgatói ön-

tevékenységre, a hallgatók véleményét képviselő szervezetek és testületek állásfoglalására. Az ifjúsági parlamenteket az egyetemi élet fontos eseményeiként kell megszervezni. Egyetemünk valamennyi vezetői posztján kívánatos a vezetői munka minőségének javítása. Várhatóan az oktatási törvény növeli egyetemünk döntési lehetőségeit és számolhatunk az egyetemre vonatkozó gazdálkodási szabályozók egyszerűsödésével és merevségük csökkentésével. Ennek megfelelően a nagyobb mértékű decentralizáció irányába kell elmozdulni az egyetemen belül is. Mindennek azt kell eredményezni, hogy az egyetemi vezető munkában erősödnek a menedzseri vonások, megnő a költségérzékenység, az egyetem egészének és egy-egy egységének felelőssége, saját erőforrásainak hatékony és értelmes felhasználásában. (...)

Az elkövetkezendő időben törekedni kell arra, hogy egyetemünk (a mainál jelentősen jobb technikai bázisra támaszkodva) önálló kiadói tevékenységet folytasson. Különösen a gyorsan változó és kis példányszámú tananyagok, egyetemi évkönyvek, ismeretterjesztők, egyetemi és tudományos kiadványok házi kiadását kell szorgalmazni. E jogosítvány megszerzésével kiadványaink gyors megjelentetését, fiatal oktatóink szélesebb publikációs lehetőségét biztosíthatnánk. (...)

Ma „infrastruktúránk" leggyengébb eleme az információs rendszerünk. Rövid időn belül el kell jutni oda, hogy egyetemünk minden oktatója, dolgozója a számára szükséges információt a lehető legrövidebb időn belül megkaphassa. Heti és alkalmanként megjelenő tájékoztatókat kell készítenünk, valamint rendszeres kapcsolatot kell kiépítenünk a sajtóval, rádióval, televízióval. (...)

Személyi feltételek

Az oktatói létszám további extenzív fejlesztése nem kívánatos — erre valószínűleg nem is lenne meg a lehetőségünk — és kádermunkánkat a meglevő oktatói gárda minőségi színvonalának emelésére kell koncentrálni. Ez természetesen nem zárja ki az egyes speciális területeken jelentkező káderfejlesztési igények kielégítését. (...)

A képzésfejlesztés megvalósítása minden valószínűség szerint a feladatok bizonyos átcsoportosításával is jár, mindezek alapján számolnunk kell káderátcsoportosítással, egy-egy tanszéken létszámstop alkalmazásával, a félállások átcsoportosításával és különösképpen a továbbfejlesztési lehetőségek differenciált, az oktatási feladatokhoz kapcsolódó elosztásával. (...)

Míg korábban a középgeneráció túlsúlya tette egyetemünkön a korösszetételt egyoldalúvá, napjainkban éppen e korosztály hiánya, illetve a nyugdíjkorhatárhoz közeledő és a 30-40 év közötti kategória viszonylag nagy aránya a jellemző. Tudományos káderpolitikával hosszabb távon, de még a fejlesztési időszakon belül oktatói állományunk életkor és ezzel együtt beosztás szerinti egészségesebb összetételének elérése kívánatos. Mivel változatlan összlétszám mellett a természetes mozgás önmagában ezt nem eredményezi, oktatói gárdánkban a mainál nagyobb mértékű, tudatosan vállalt, ösztönzött és szabályozott mobilitást, rotációt kell megvalósítani. (...)

A káderfejlesztési munkában kiemelt figyelmet érdemel a fiatalok szakmai fejlődésének előmozdítása. (...) Az egyetemre kerülő gyakornokok és a 30 év alatti fiatal oktatók felkészítését egyéni munkatervek alapján, egyetemi szinten szervezett programok segítségével oldjuk meg. A kutatás módszertani, pedagógiai, számítástechnikai és nyelvi képzés mellett el kell érnünk azt is, hogy az egyetemi padokból a katedrára kerülő fiatal oktatók a közgazdasági gyakorlatot is megismerjék. (...)

Az elkövetkező években nagyobb figyelmet érdemel oktatóink középgenerációja. Az előléptetés, az előrehaladás perspektíváit és az azzal kapcsolatos követelményeket pontosan meg kell jelölnünk számukra és a lehetőségek szerint gondoskodnunk kell a követelmények teljesítésének feltételeiről is, valamint biztosítanunk kell a megrekedés elkerülését segítő ösztönzést. Mivel ez a generáció képezi a vezetői utánpótlás közvetlen bázisát, gyorsítanunk kell a legjobbak szakmai, tudományos fejlődését, e körben a magasabb tudományos fokozat megszerzését. Nagy figyelmet kell fordítani a műveltségi szint sokoldalú továbbfejlesztésére. A túlterhelés megakadályozására, a szükséges egészségvédelemre, az egészséges életmód ösztönzésére és kollektív segítésére. A fiatalabb oktatók szakmai fejlődésének segítése, tudományos menedzselése, vezető oktatóinak egyik fontos feladata. (...)

Oktatóink idősebb korosztályának biztosítani kell a nyugodt, biztonságos perspektívát. Alapvető káderpolitikai elv kell hogy legyen, hogy az egyetem számít a nyugdíjkorhatárt elért, de dolgozni akaró és képes valamennyi tapasztalt oktatójára. (...)

Az említett kádermozgások mellett általában véve kívánatos az egyetem oktatói állományának nyitottabbá tétele. Egyrészt óraadói, vagy vendégoktatói formában, továbbra is be kell vonnunk oktatómunkánkba külső, nem utolsósorban külföldi szakembereket. Másrészt támogatnunk kell egyetemünk oktatóinak részvételét külső tudományos és gyakorlati feladatok megoldásában és támogatnunk kell oktatóink külföldi munkavállalását, különösen vendégprofesszori meghívását, rövidebb szakértői tevékenységét. (...)

Oktatóink munkáját az egyetemi szolgáltatások színvonalának növelésével is segítenünk kell. Törekednünk kell arra, hogy az oktatási és kutatási alapfeladatok elvégzését egyéb munka minél kevésbé veszélyeztesse. Ennek érdekében minőségi javulást kell elérni a technikai, műszaki és adminisztratív személyi állomány munkájának színvonalában és nem utolsósorban munkavégzésük szemléletében. (...)

Anyagi feltételek

Hosszabb távon fejlesztési tervünk kiinduló feltételezése, hogy a folyamatban levő rekonstrukció az oktató-nevelő és kutatómunka alapfeltételeit biztosítja, a képzés új rendszerének bevezetése előtt az építkezés befejeződik (...)

Az egyetem alaptevékenységét közvetetten elősegítő infrastruktúra kialakítására fokozottabb figyelmet kell fordítani. Így:

— A közeljövőben nyomatékosan fel kell vetni egy 600 fős kollégium létesítését. Ez megoldaná a vidéki hallgatók megfelelő arányú elhelyezését, illetve a Törökbálinti Állami Gazdaság felvonulási épületében elhelyezett 188 fő egyetemi környezetbe telepítését.

— Az egyetem mindössze két kisméretű tornateremmel rendelkezik, melyből az egyik a rekonstrukció építése során megszüntetésre kerül. Egyetemünk testedzés céljára alkalmas létesítménnyel alig rendelkezik. Elengedhetetlenül szükséges egy megfelelő testnevelési, sportolási, szabadidő eltöltésére alkalmas sportlétesítmény építése.

— Az egyetem sem most, sem a rekonstrukció befejeztével nem fog rendelkezni szociális szolgáltatásokra alkalmas létesítménnyel. (...)

Az intézményfejlesztési tervben foglaltak megvalósítása jelentős beruházási alapot és a jelenleginél lényegesen nagyobb folyó költségvetési keretet igényel. (...)

Hogy áll *a rekonstrukció? a kollégiumi elhelyezés? a testnevelés helyzete?*

Egyetemünk rekonstrukciójának állásáról Dobrovits Iván rektorhelyettesnek a tatai KISZ-táborban adott tájékoztatója alapján számolunk be. „Az egyetemi rekonstrukció tulajdonképpen jól halad, nagyobb lemaradások nincsenek" — szögezte le Dobrovits Iván. A lassan már „történelmivé" váló munkálatokról beszélve elmondta, milyen nehéz volt a tervek elkészítése, mivel az oktatási reform miatt még nem világos, milyen keretek között működik majd az egyetem szervezete. A vezérlő elv ezért az a nyilvánvaló fejlődési vonal lett, hogy az oktatás alapvetően kiscsoportos formában történik majd. Az elasztic itás elve alapján valamennyi termet ellátnak információs csatornával, számítógép-csatlakozással, telefonvonallal, hogy bármikor a szükségletek és az igények szerint változtathassák az egyes helyiségek funkcióit.

Az anyagiakról szólva a rektorhelyettes elmondta, hogy az építési ütemek tartását ideiglenes pénzhiány nehezítette, ilyen körülmények között az építők októberig a következő egységek műszaki átadását ígérik: az új menza, a régi I-es, II-es előadók helyén létesült új előadók, a büfé, a ruhatár, a Sóház utcai blokk, valamint egy kevés a II. emelet Dimitrov téri oldalából. Ez utóbbi egységeket a januári költözés után vehetik birtokukba az egyetem hallgatói és oktatói, a II. félév már ott kezdődik. A tanszékek sajnos nagyon szűk ideiglenes elhelyezést nyernek majd, mivel valamennyien csupán 3 teremmel rendelkeznek majd. Jövő nyáron, a második ütem beindulásakor az épület 2/3-a áll majd rendelkezésünkre, de a jelenlegi 1/3-ot át kell adni. Mindez azonban alapvetően pénzkérdés, vagyis, hogy a tárca tudja-e biztosítani a szükséges fedezetet. Erre azonban biztosítéknak látszik Pál Lénárd nyár végi látogatása, aki személyes ígéretet tett a rekonstrukcióhoz szükséges anyagiak előteremtésére. Amennyiben tehát minden rendelkezésünkre áll, 1987-re befejeződik a déli szárny rekonstrukciója is, és az 1988—89-es tanévben érkező gólyák már a kész épületet fogják teljes egészében élvezni.

Ami a rekonstrukció keretében nem megoldható: súlyos kollégiumi helyzetünk. A jelenleg rendelkezésünkre álló 980 hely az igények 40-45%-át fedezi csupán, de ha a számos külföldi hallgató elhelyezését is hozzászámítjuk, akkor ez az arány még kisebb. Idén is több mint 250 fellebezést kellett elutasítanunk az elhelyezés szűkös lehetőségei miatt. „Tovább kell keresnünk a lehetőségeket más intézmények üres kollégiumi helyeinek felkutatásával, s a minisztérium felé végleges megoldást jelentő saját kollégium igényét kell képviselnünk" — jelölte ki a feladatokat a rektorhelyettes.

A számítástechnika kérdéskörét érintve elmondotta, hogy a jelenlegi kapacitás kevés, egy nagy gépre lenne szükség, amelyet vállalatokkal közös rendszerben kellene kiépíteni. A szociális ellátottságról szólva arról beszélt, ami nincs: megfelelő egyetemi üdülő, fogorvos, bölcsőde, óvoda. A testnevelés helyzete a továbbiakban tovább romlik, mert a központi épület tornatermét is az építőknek kell átadni, de „a további lehetőségek felkutatására tovább folynak az erőfeszítések" — fejezte be a tájékoztatót Dobrovits Iván.

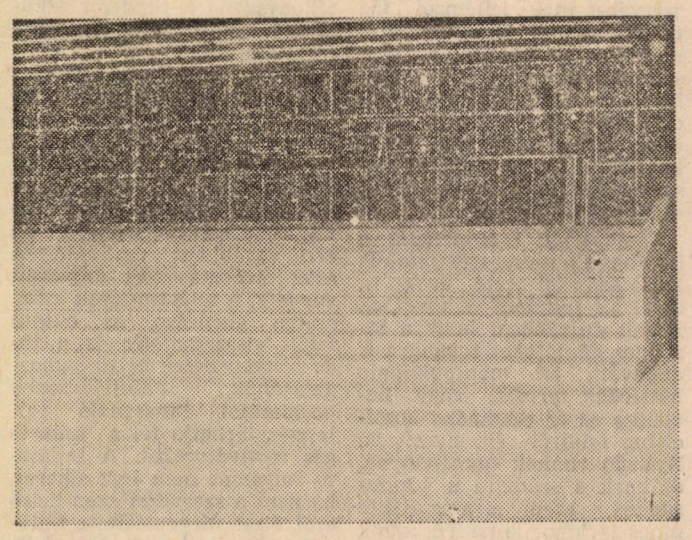

Ilyen a félig kész új előadóterem a volt egyes előadó helyén

Fotók: Nagy Gábor

A félemeleten a szobák parkettázását végzik

Katonai-gazdasági ismeretek — civileknek is

Két és fél éves előkészítő munka után egyetemünk 1983-ban megállapodást kötött a Honvédelmi és Belügyminisztériummal, valamint az Igazságügyi Minisztérium Büntetésvégrehajtási Országos Parancsnokság és a Munkásőrség Országos Parancsnokságával. Ennek értelmében már az 1984—85-ös tanévben hadigazdasági és katonai gazdálkodási ismereteket tanultak — kísérleti jelleggel — a fegyveres erőkkel és testületekkel jogviszonyban álló hallgatók. Az idei ősztől kezdődően ebbe az oktatásba a tantervben megjelölt módon bármely „civil" hallgató is bekapcsolódhat, ha akar. Ez indokolja a Honvédelmi Minisztériumnál tett látogatásunkat. Az oktatás elindítását kezdeményező szerv illetékes szakembereivel folytatott beszélgetés tartalmának összefoglalója tanúskodik, hogy

mi indokolja

szerintünk a tantárgy bevezetését.

A hadigazdasági és katonai gazdálkodási alapfogalmak a közgazdasági általános műveltséghez tartoznak. Manapság a világgazdaság alakulását, a világ fejlődését jelentősen befolyásolja a hadipotenciál megteremtése, fenntartása. Így hazánk védelmi erejének biztosítása a termelési és szolgáltatási ágazatok tevékenységét és gazdálkodását is befolyásolja. A ma közgazdászának a fegyverkezési kiadások klasszikus értelmezését a jelenlegi *viszonyokra kell* átültetnie. A közgazdászok szemléletét jelentősen befolyásolja

a védelem és népgazdaság

összefüggésének tisztázása. Fontos, hogy előttük a honvédelem gazdasági oldala szakmai feladatként jelentkezzen, s ne misztifikum legyen.

A fegyveres testületek gazdálkodása módszerében eltér az iparvállalatok, a szolgáltató szféra, illetve más költségvetési szervek gazdasági rendjétől. Alaptevékenységük célja nem forintosítható, az eredmény sem, csak a kiadás, illetve a ráfordítás mérhető. Az, hogy mikor, mennyit fordítanak honvédelmi feladatra, nem szorosan vett katonai intézkedés, hanem a népgazdaság érdekeit tekintő politikai döntések eredménye. Ezek miatt, valamint a múlt katonai gondolkozása, hagyományai következményeként sokukban az a képzelet él, hogy a hadsereg tevékenységének középpontjában a Feladat áll, ennek végrehajtása nem függ a gazdaságosságtól. Ezt a szemléletet a hadsereg vezetése nem fogadhatja el. Az elmúlt két évtizedben a világban lezajlott változásokkal lépést tartva, arra törekszik, hogy a vezetői, parancsnoki állomány közgazdasági látókörének szélesítése céljából gazdasági képzésüket fokozza. Ugyanakkor a fegyveres testületek káderutánpótlása során biztosítani kell a vezetésben a kvalifikált, közgazdasági képzettségű szakemberek számát. Ennek érdekében a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián már külön tárgyként oktatják a katonai gazdaságtant, s itt, valamint a katonai főiskolákon a közgazdasági egyetemről, főiskolákról „vendégprofesszorként" egyre több oktató tanít.

A fegyveres testületek gazdasági ismeretek alternatív blokk bevezetése — az előbbi szempontokat figyelembe véve —

nem a militarizálódási folyamat

elősegítését célozza, hanem éppen arra szolgál, hogy a honvédelmi feladat ellátása minél hatékonyabban történjen, minél kevesebb összeget vonjanak el e célra a nemzeti jövedelemből.

A katonai-gazdasági ismeretek oktatása — mintegy lehetőség a sok alternativitás között. Zökkenőmentesen illeszkedik az egyetem tanrendjében. A képzési idő négy félév. A III. évfolyamon fakultatív tárgyként hadtudományi alapismereteket lehet tanulni, az 5. félév végén ebből beszámoló van. A hadigazdasági ismeretek a III. évben alternatív tárgyként vehető fel. E tantárgy oktatását a félév végén kollokvium zárja. Ez a két tárgy az alternatív blokk tanulásának előfeltétele.

A blokk keretében a megtartásra kerülő előadások a hadigazdaság aktuális kérdéseivel, alapelveivel foglalkoznak, valamint áttekintik a fegyveres testületek gazdálkodási rendszerét, módszerét, s azt, hogy ezek hogyan illeszkednek a népgazdaság egészébe. A katonai-gazdasági esettanulmányok a módszertan, a konkrét, mindennapos tevékenység és a gazdasági feladatok végrehajtásának jobb megértését szolgálják.

Az egyetemen bevezetésre került katonai-gazdasági ismeretek tematikáját a fegyveres erők és testületek — az OT és a PM szakembereinek bevonásával — az MKKE illetékeseivel kidolgozták. A tárgyak felelősei a ZMKA neves oktatói. Akik ezt a blokkot hallgatják, 1-1 tárgy oktatásának végén kollokviumot, illetve tanulmányaik lezárásaképp IV. év végén záróvizsgát tesznek. Katonai-gazdasági szakszeminárium is indul, így a témakörből *diplomamunkát* is lehet írni. E tárgyak egyetemi oktatásáért és összefogásáért

a pénzügyi tanszék a felelős.

Az alternatív blokk bevezetésével módosul a Honvédelmi alapismeretek tematikája is. Ezt az I—II. évben összesen 80 órában tanítjuk, ebből 1985—86 őszétől 20 óra hadigazdaságtan lesz.

Az alternatív blokkra az alternatív és a fakultatív tárgyra a tantervben jelzett módon a pénzügyi tanszéken lehet jelentkezni. „Civil" hallgatók esetében a választás természetesen teljesen önkéntes. Az esetleges averziók feloldása, a félreértések elkerülése végett megjegyzendő, ha valaki ezeknek a blokkoknak hallgatója, ez nem jelent a későbbiekben semmilyen kötelezettséget az elhelyezkedést illetően a hallgató speciális ismereteket, tananyagot sajátít el, így előnyt élvez más hallgatókkal szemben, ha mégis a fegyveres erőknél és testületeknél vagy a népgazdaság irányító szerveinél, illetve olyan termelő, szolgáltató vállalatoknál akar később munkát vállalni, ahol a honvédelem gazdasági biztosításával foglalkoznak. Így a hadiipari termelést folytató vállalatok, egyes termelőszövetkezetek költségvetési szervek és más, a fegyveres testületek ellátásában érdekelt szervezetek is örömmel fogadják e blokkon tanulókat.

R. I.

Várunk az SG-be

Az SG nevében sok szeretettel köszöntöm az elsőéveseket! Az SG (Studium Generale) — aki még nem hallott róla — az egyetemen működő olyan szervezet, amely a középiskolások egyetemi felvételire való felkészítésével foglalkozik. E munka keretében a vidékiekkel levelezés, a pestiekkel pedig tanítás formájában tartjuk a kapcsolatot. Évente 2 alkalommal (a tavaszi és a nyári szünetben) táborokat rendezünk, ahol intenzív tanítás folyik. Várjuk tehát jelentkezésedet egy olyan szervezetbe, ahol előállhatsz ötleteiddel, megmutathatod, mit tudsz matekból, pgből, töriből, könyvvitelből, vagy pénzügyből. Szeptember végén szervezünk egy találkozót a törökbálinti kollégiumban, ahol jelentkezhetsz az SG-be.

Szeretettel várunk benneteket! Figyeljétek a plakátjainkat. Csocsi!

Pócs György

A változás stratégiája

(Folytatás az 1. oldalról.)

a változását miképpen érjük el, azt a változási stratégiában kell megfogalmaznunk. Úgy gondolom, hogy ennek is eljött az ideje.

Mint olvasható, a változás problémáját a nyílt rendszerek elméletének két fogalmával: a rendszerhatárok átjárhatóságának és a kapcsolatok kölcsönösségének a kategóriájával írjuk le és magyarázzuk. Elméleti fejtegetések helyett itt csak némi magyarázatot fűzhetünk a fogalmakhoz. Esetünkben a rendszerhatárok objektív (formális szervezeti, pl. tanszék) és szubjektív azonosítási indikátorainak is megvan a jelentősége. Utóbbiak közé a kohézió, a beletartozás, az elköteleződés, az azonosulás tartozik, mint amelyek kijelölik csoportok és szervezetek szubjektív határait. Eszerint az a csoport (tanszék, kar, egyetemi szervezet), amelynek tagjai magas kohéziót éreznek, teljesen a szervezethez tartozónak tekintik magukat, elkötelezettek és azonosulók, jól kialakított határokkal rendelkezik. (A vizsgálatok szerint egyébként az objektív és szubjektív határok konvergáló tendenciát mutatnak.)

A változás szempontjából e határok zártságának vagy nyíltságának (átjárhatóságának) van jelentősége, mert a környezettel való kapcsolat a határokon át valósul meg. Zárt határú rendszerek nem, vagy nehezen változnak. Ezért tűzik ki célul a változások irányítói általában a határok átjárhatóságának növelését.

A kapcsolatok a rendszer részei között biztosítják annak integrációját, koherenciáját és stabilitását. és ezzel erősítik belső biztonságát. A rendszer határain keresztül megvalósuló kapcsolatok viszont megkönnyítik a környezettel való interakcióját, s így lehetőséget nyújtanak ösztönzés, erőforrások szerzésére. Mindkét kapcsolatrendszerre szükség van. Ha pl. csak a külső kapcsolatrendszer működik, a rendszer határai megszűnnek, és a rendszer dezintegrálódik.

A kapcsolatrendszer esetében a kölcsönösség mértéke a differenciáló tényező, vagyis egyrészt a gondolatok, vélekedések, álláspontok cseréjében megvalósuló kétirányúság, másrészt ezen értékelések kölcsönös elfogadása, a hasonló megítélés. Mihelyt a releváns információk kimaradnak a cseréből, vagy a pozitív — negatív megítélés közös elfogadása helyett, annak rendszeres mellőzése történik, a csere pedig egyirányúvá válik, a kölcsönösség megszűnik.

A rendszerhatárok átjárhatósága és a kapcsolatok kölcsönössége összefüggenek egymással: a zárt határok a kölcsönösség alacsony fokával járnak, és nemcsak a rendszer és környezete között, de a rendszeren belüli egységek között is. Amit ezért a rendszer saját határain belül nem tud elérni, azt külső kapcsolataiban sem szolgáltathatja.

A belső és a külső kapcsolatok, a belső és a külső határok tehát kongruensek. A változást hiába ösztönzi a külső rendszer, ha a belső nincs felkészülve a változásra és fordítva. Mielőtt a magam konkrét javaslatát a követelményeket szolgáló fejlesztési algoritmusra (változási stratégiára) megtenném — tulajdonképpen ez az írás fő mondanivalója —, indokolni szeretném a hatékonyság és a demokrácia összekapcsolásának szükségességét.

Nem először foglalkozom a témával, és a legutóbbi megközelítés („Változás és egyetemi szervezet" címmel az Egyetemi Szemlében jelenik meg) az elmúlt évek egyetemi szinterein szerzett ez irányú tapasztalataimat rendszerezi, egészében véve kritikus helyzetet mutató képbe. E képből a fejlesztést meghatározó jelenségeket emelem ki: nem működik az oktatókat a tanszéken belül, tanszékek között integráló érdek (sőt, a tanszéki atomizálódást megtoldja az egyéni boldogulási stratégiák jellemző elszaporodása, mint logikus válasz), s ezért nem áll fenn a tanszékközi fejlesztő együttműködés parancsoló szükségessége sem.

Milyen változási stratégia jön létre ilyen körülmények között?

a) semmilyen,

b) felvilágosult centralista: ha a tanszékek és karok tudományos és szervezeti autonómiájukat, a tanszékek a hatalmi rendszerben elfoglalt centrális pozíciójukat nem képesek az érdekegyeztetés fejlett mechanizmusaival korszerűsítésre felhasználni (azaz határaikat átjárhatóvá tenni és kölcsönható kapcsolatokra lépni), akkor helyükre csak a felülről szabályozó, adminisztratív irányítás léphet. Az majd elvégzi a belső megegyezéssel megszületni nem tudó korszerűsítési elképzelések kidolgozását, saját tervei szerint átrendezi a struktúrát és persze kiválasztja hozzá az embereit is.

A centralizált reform — belső logikájánál fogva — olyan szervezetfelfogást képvisel, amely szerint a célok megadása után azok elérésére alkalmas struktúra és folyamatok racionális kialakítására van szükség.

Alapvetően tehát szervezetközpontú, a konfliktusokat kiiktatni igyekvő, a nyílt vitáknak nem kedvező, a hierarchikus integrációt támogató, a releváns információt blokkoló hatalmi mechanizmust működtet. Mindig megvan a reális veszélye ezért annak, hogy érdemi közmegegyezés, elvfenntartó kiegyezés és türelem helyett az irányító hatalom közösségek helyett személyekkel köt kompromisszumokat, vezetők, befolyásos személyek (a nem formalizált, de a valóságos erőviszonyokhoz igazodó dörzsölt és rutinos szürke eminenciások) közötti folyamatos egyezkedés lép a nyílt konfliktusok nyílt vitája helyébe. A reform a színfalak és az oktatók-hallgatók többségének háta mögötti alkudozássá válik.

A döntéshozatali mechanizmusok a formálisság, a manipuláció mezejére tevődnek át és az önfejlesztésre tehetetlen rendszer most már csak abban reménykedhetik, hogy majd a folyamatok társadalmi ellenőrzésén keresztül érvényesíti érdekeit, vagy dezertőr stratégiával, elfogadva a titkos manipulációt, különbékét köthet.

A szervezeti-politikai életnek az a minősége, amely kitermeli az adminisztratív irányítást, integrált közösségek és csoportok nélkül végül védekezni sem tud ellene másként, mint passzivitással, sérelmi politizálással, reformhitetlenséggel, kivülállással. (Ez a „betartás" demokráciája.) És éppen itt ütköznek ki a centralizált reformstratégiák hatékonysági problémái, amelyek tehát azt bizonyítják. hogy a reform szükségességének felismeréséhez nem elegendő néhány kitűnő koponya tudása, az értetlen és érdektelen emberek helyett elvégzett koncepcionálás, a döntéshozatal legalább formális demokratizálása.

Az egyetemhez hasonló szervezetekben ugyanis a tevékenységet valamennyire elő lehet írni, de az egyetem lényegét jelentő oktatási-kutatási-nevelési teljesítmény minőségét lehetetlen.

A fejlesztési folyamat deklarált célja pedig éppen a teljesítmény új minőségének elérése, s nem egyszerűen a korábbitól eltérő tevékenységek megszabása. Formálisan előírható, hogy oktatóink „találják ki" ezt az új minőséget, de a formális teljesítésen túli valódi eredményt csak a célkitűzéssel való azonosulás esetén várhatunk. Azonosulást pedig centralizációval nem érhetünk el. Amiből az is következik, hogy a centralizált hatalom addig terjed, ameddig a formális előírhatóság és ellenőrizhetőség tart.

Ezen túl kezdődik az oktatói testületnek — éppen a korszerűsítés lényegi mozzanatára ható — hatalma, amelyet a vezetés módja (a változás stratégiája) változtathat passzív rezisztenciából támogató, szövetséges erővé. Nagy jelentőségű kérdésről van szó, amely eldöntheti a fejlesztés mögötti szellemi erőforrások nagyságát: felülről bekorlátozhatja vagy éppen forrásokkal bővítheti azt. Márpedig ha új szellemi erőforrások előhívására nem leszünk képesek és ezek — az ismert okok miatt — elsősorban a meglevő rendszerben keresendők, vagyis ezeket csak oktatóink termelhetik ki, akkor a korszerűsítés megvalósítása az egyébként bőven sorolható „objektív" akadályok ürügyeinek foglya lesz.

További gond, hogy a nem nyilvános, de latensen létező érdekpluralizmus mellett a „hivatalos" intézmények magatartása, hatása is kiszámíthatatlan egy-egy döntés esetén. A kettős nyilvánosság, a kettős mozgástér az irányító hatalom számára csapdákkal teli: kialakítja a hatalommal szembeni félelmet és gyanakvást, amiatt csökken a közmegegyezés esélye, mert csökken a nyílt politizálás, apad a politikai bizalom, a hatalom kiszámíthatóságába vetett hit.

A fejlesztés ezen „algoritmusa" mégsem zárható ki sajnos a lehetséges alternatívák közül, mivel az egyetemi szervezet mai jellemzői tág teret kínálnak az alkalmazása számára. Ha ugyanis a tanszékközi fejlesztő együttműködés (a horizontális integráció) nem a kollektívák belső ügye, akkor csak személyek közötti alku tárgya lehet (jobb sorsra érdemes intézmények díszkísérete mellett).

Támogatják e tendenciát a korábban megszerzett hatalom korlátozásától tartó erők is, amelyek mindent elkövetnek annak érdekében, hogy a lényeges döntéseket továbbra is a bevált, jól manipulálható háttérben tartsák, vagy beépülve az új domináns koalícióba, felülről érvényesítsék. Nyilván vannak egynéhányan, akiknek a számára a korszerűsítés ezen stratégiájánál nincs is jobb: korszerűsödünk ugyan, de a hatalom struktúrája nem változik.

Ilyen egyoldalú cserére azonban az emberek jószántukból nem hajlandóak. Egyfelől azt kívánják tőlük, hogy lássák el az oktatást, ellensúlyozzák az életszínvonaluk csökkenését, teremtsék meg az értelmiségi élet feltételeit, ahogy tudják, kutassanak, műveljék a tudományt, tanuljanak nyelvet, számítástechnikát, szerezzenek fokozatokat, készítsenek új programokat és tananyagokat, másfelől teljes bizonytalanságban tartjuk őket abban a tekintetben, hogy mire számíthatnak mindennek fejében.

Biztos vagyok benne, hogy embereink java része elfogadja ezeket a követelményeket, hiszen a szemünk előtt teljesíti is azokat, de csak nyílt, tiszta partneri viszony esetén, vagyis az érdekérvényesítés lehetősége, azaz a hatalomban való alakító erejű részvétel mellett. Új minőségű egyetemet a régi hatalmi struktúra konzerválásával egyszerűen nem lehet létrehozni.

c) Találhatunk-e a semmi vagy a centralizált reform alternatíváján kívül a feltételeinkkel adekvát hatékony demokratikus stratégiát? Találnunk kell! — és az őszi időszak tanszéki és testületi vitái erre módot is nyújtanak.

Induljunk ki szervezetünk strukturális alapjellemzőjéből, a laza összekapcsoltságból. Mivel az ilyen szervezetben a kapcsolt részek befolyásolják egymást, de megőrzik azonosságukat és elkülönültségüket, kapcsolataik korlátozottak, nem gyakoriak, kölcsönhatásukban gyengék, nem fontosak és/vagy lassú reagálással mennek végbe, a normatív koordináció alacsony hatékonyságú: a rendszer elkülönült célkitűző és cselekvő részekből áll.

Mindez erőteljesen csökkenti annak valószínűségét, hogy a szervezet egésze képes az alkalmazkodásra. Igen kedvező viszont a helyi, decentralizált átalakulásra, új megoldások kifejlesztésére, nagyobb bizonytalanság elviselésére, ha erre egyébként motivált. A szűk erőforrásokért folytatott verseny, a teljsítmények módszeres elemzése, az output felőli visszacsatolás és a tudományterületek belső önmozgatásának, önfejlődésének hajtóerejét kihasználó fejlesztés tárhatja fel a szükséges motivátorokat. A fejlesztő folyamat nem lesz sikeres, ha nem a szervezet ezen belső erői által megvalósított fejlődésre, hanem a priori modellre támaszkodik. A modell és a szervezet közötti kommunikáció és a kooperáció hordozója ugyanis ez a belső fejlődés.

Nem választhatjuk a könnyebbnek látszó utat: nem végezhetjük el a fejlesztést a szervezet részvétele nélkül. Nem indulhatunk ki a fejlesztési probléma a priori megközelítéséből, elvi érvekből, a fejlesztési koncepció logikájából és koherenciájából, vagy csak az intellektuális szakértői modellből. Személyes kompromisszumokkal sem helyettesíthetjük a társadalmi közvetítést.

A közgazdaság-tudomány és a társtudományok művelési tapasztalatai és az oktatók-hallgatók széles körének változási szándéka és együttműködése nem nyerhető meg a változás számára ezen az úton.

Ellentmondásról van szó? Önfejlesztés nem mutatkozik, a szakértői modell pedig nyílt vagy rejtett ellenállást vált ki? Nem tudjuk feloldani másként az ellentmondást, mint hogy a változás racionális modelljének alkalmazása helyett egyetemi szervezetünk belső fejlődését indítjuk meg. A laza összekapcsoltság és az érdekrendszer állapotjellemzői mellett a fejlődés orientálására és gyorsítására is szükség van. De hiába alakítunk a struktúrán az emberek kapacitásának számbavétele nélkül. Csak azt kockáztatjuk, hogy kihívjuk szembenállásukat és elkerülhetetlenné tesszük a rendszer visszatérését régi állapotába, vagy fenntartjuk a régit, formálisan új külső alatt. Ha pedig csak az emberekre kívánunk hatni, motivációjukat, konfliktustűrő képességüket fejlesztve (feltárva, hogy a régi sérelmek emlegetése nem visz előre, a kompromisszumot ne értelmezzék gyengeségnek, ha engedményt kapnak, azt a tartós együttműködés alapjának és ne újabb támadás, követelés kiindulópontjának tekintsék, ne utasítsák el a szövetségesek keresését, ne gondolkodjanak végletekben, gondolják végig a következményeket, ne törekedjenek lejáratásra, a személyeskedő érvelést utasítsák el, ismerjék fel, hogy a titkosság a manipulációt, a nyilvánosság a védelmüket szolgálja, etc.), (Bihari Mihály: Politikai kultúra és demokratikus reformok. Társadalomkutatás 1985/2.),

s nem jutunk el a struktúráig, akkor az emberek azt érzik, hogy csak manipulálják őket, s nem alakíthatják érdemben az őket is érintő döntéseket. A struktúrára és az emberekre együtt ható akciókra, ill. a fejlesztés mindkét tényezőjét magában foglaló fejlesztési eljárásra (algoritmusra) van szükség, hogy irányítók és megvalósítók megegyezése kialakulhasson.

A párbeszéd, a tárgyalásos folyamat új és mélyebb információkat szolgáltat a fejlesztés lehetőségeiről, elmélyíti szervezetünk működésének elemzését, egyben tanulási folyamatként szolgál a megindult fejlődésben a fejlesztési partnerek új kapcsolatainak elsajátítására. Emlékeztetünk rá: a változás a határok átjárhatóbbá tétele és a kölcsönható kapcsolatok megszaporodása. Ezért mindenütt, ahol a változás túlterjed az individuális szférán, a figyelmet az emberi kapcsolatokon túl a feladatok interakciójára és a csoportközi kapcsolatokra is ki kell terjeszteni a változás irányítása során.

A szervezetfejlesztés akciókutatási iránya jól összhangba hozható saját változási stratégiánkkal, amely a szervezet belső fejlődésének megindítását a korszerűsítéshez szükséges akciók közös kutatásával, tehát probléma-, feladatorientáltan kívánja megoldani. A tanszéki és testületi viták akciókutató összejövetelként is felfoghatók, ha azokon:

1. valóságos döntés történik.
2. a döntésbe érdemben bele lehet szólni,
3. a döntés nyilvános,
4. igénylik a részvételt,
5. ellenőrzés és kritika megvalósulhat.

Ezeknek a tanszéki vitáknak azonban — legyenek bármenynyire is összhangban ezekkel a kritériumokkal — komoly fogyatékossága maradhat a bezártság a szervezeti egység saját határai mögé, a kommunikáció és a kapcsolatok vertikális irányú beszűkülése, a horizontális interakció gyengesége. A kari és egyetemi szintű testületi ülések — a tapasztalatok szerint — csak nagyon korlátozottan képesek ellátni a feladatok interakciójának és a csoportközi kapcsolatoknak a megvalósítását, feldolgozását, irányítását.

A tanszéki értekezleteket, amelyeken egy-egy csoport felméri, hogy mit akarnak a szakértők, mérlegeli potenciális helyzetét a szakértői modell felvázolta keretek között, és kialakítja, amit maga akar, vagyis politikájának célszerű irányát, valószínűleg tanszékközi tárgyalásos folyamatnak kellene követnie, mégpedig a kapcsolódó tudományterületek, az ezekre épülő korszerűsítési irányok, komplex oktatási feladatok ellátásának rendezőelve szerint, elsősorban a vázlatos, majd a részletes tanterv közös kidolgozásának feladatával.

Kritikus pontról van szó, több tekintetben is:

— a javaslat az eddig együttműködni, kompromisszumokat kötni, együtt változni nem tudó tanszékekre akarja bízni a szakértői modell irányába ható változás belső dinamikával való megvalósítását,

— a tanszékek és a központ közötti egyedi megegyezés helyébe társadalmi közvetítési folyamatot iktat,

— az együttműködés, a megegyezés kultúráját alig ismerő és főként nem gyakorló csoportokat állít az átalakulással (a versennyel, a vitatott pontok számának nagyarányú megnövekedésével, az extrém kívánságok és célok megszaporodásával, s ezért az ellenségeskedés, a kényszerítő jellegű taktikák és a csökkenő bizalom légkörével) együttjáró kiélezett konfliktushelyzetbe.

Valóban kockázatos stratégia. A tapasztalatok szerint azonban a konfliktusok pozitív vagy negatív hatásainak előtérbe kerülése jelentős mértékben annak a függvénye, hogy milyen a „konfliktus management". (Nyilvánvalóan szükség lenne ezért a számtalan és esetenként egymást átfedő bizottságunk mellett a változás és a konfliktus management témájában illetékes bizottságra, amelyek tagjai feldolgozva a problémákat, megfelelő mechanizmusokat dolgoznának ki, és tanácsokkal látnák el a vezetőket, dolgozókat. Szociológus, politológus, pszichológus alkothatnák ezt a csoportot.)

Kovács Sándor
docens

(Folytatás a következő számban.)

PANEM ET CIRCENSES!

Az idei év „mérföldkő" volt az életemben. Anyagi helyzetem, egyéb kötelezettségeim (takarítás), no meg a változékony időjárás arra kényszerített, hogy augusztus 20-át életemben először a fővárosban töltsem. Az új kenyér ünnepére már korábban, 17-én a Petőfi Csarnok táncházában emlékeztünk, de bevallom, az alkotmány ünnepét jelző hagyományos vizi- és szárazföldi parádéra, illetve a tűzijátékra idén sem voltam kíváncsi. A ünnepi show következményeit érezhettem csak bőrömön.

Voltunk olyan balgák, hogy a nagytakarítás után ebédelni szerettünk volna. Pályakezdők lévén: az irány a Centrál önkiszolgáló étterem. A sor kiér az utcára, így továbbmegyünk az Astoriához. Az eredmény hasonló. Igen, sokaknak, akárcsak május elseje, augusztus 20. azt a ritka alkalmat jelenti, hogy az ingyenműsor megtekintése után, betérjenek valahová ebédre, s nem főznek otthon.

— A normál éttermekben csak kevesebben lesznek — gondolom. Hát a „Csendes"-ben senki sem volt, hiszen az Alkotmány tiszteletére nem nyitott ki. A Bakonyban a felszolgáló — miután negyedórát vártunk rá —, felvilágosít, hogy délután 4-ig nincs meleg kaja náluk. Az Egri borozóban éppen szabadnapos volt a konyhai személyzet, a Vén Diákban ismét az önkiszolgálókra jellemző helyzet vár ránk.

Na, sebaj, a Nagykörúton csak tudunk enni. A Havanna túl drága,a Góbé zárva. A „Berlini suszterinashoz" söröző ablakán csábító cím: német ételspecialitások. Bemegyünk, s megtudjuk, hogy ez jelenleg száraz pogácsát jelent. Elérünk a Blaha Lujza térre közben, az Uniót már meg sem nézzük a korábbi tapasztalatok alapján. A Bástya sörözőben teltház van, de az egyik asztalnál még van két hely. Odakéredzkedünk, s a tömeghez képest viszonylag gyorsan meg is ebédelünk. Kár, hogy előtte 2 órán át kóválygotunk, s az ebéd inkább uzsonnának tűnt.

Ezután, sajnos egy ismerősömet kellett meglátogatnom az OMÉK-on. A 100-as buszmegállóban egy hullát csomagolópapír borít. Számára már véget ért az ünnep. Nem kell neki sem kenyér, sem cirkusz, valószínűleg gutaütést vagy szívinfarktust kapott a tömegben. Egy idősebb hölgy — talán a felesége —, adatait írja fel a rendőr.

Prémesállat-tenyésztő ismerősünknek külön standja van a kiállításon. Arról panaszkodik, hogy állandóan piszkálják, idegesítik az állatokat. Egy kapatos úr — „simogasd meg a kutyusokat!" felkiáltással pontosan a rókákhoz vezette kisgyermekét. Még jó, hogy időben odarohantam a ketrechez, mert a csöppség ujját egyből leharapnák az állatok.

Ha már a kiállításon vagyok, megnézem Imperiált. Tényleg gyönyörű, egykedvűen rágcsál karámjában. Lassan este 7, záróra. A tömeg elindul kifelé. A BKV természetesen többnyire sima buszokat indít a zárás idején, a harmadik — immár végre csuklós — autóbuszra felpréselem magam. Irány az Örs Vezér tér, majd a zuglói mozi.

Már régóta vadászom András Ferenc Dögkeselyű című filmjére. 3/4 8-ra odaérek, kicsit félek, hogy 8-ra már nincs jegy. A pénztárosnő „megnyugtat": — Nem lesz előadás. Még nem adtam el egy jegyet sem. Menjen maga is a tűzijátékra, nézze meg holnap a filmet!

Elgondolom, hány embert küldhetett el előtte ezzel az indokkal. Azért várok, ha már eljöttem, hátha összejövünk 8-an, ugyanis az előírás szerint ennyi néző szükséges a vetítéshez. Csodák csodája, éppen ennyien verődünk össze.

A pénztárosnő nem akar tudomást venni az új fejleményről. Egykedvűen számolgatja a pénzt, a jegyeket. Megkocogtatjuk többször az ablakot.

— Csókolom, megvagyunk nyolcan!

8 óra után 10 perccel dühösen kinyitja az ablakot:

— De csak 14 Ft-os jegyet adok, mert úgyis oda ülnek, ahol hely van.

Rám kerül a sor.

— Kérek egy jegyet az első sorba.

— Nem adok, mert nincs.

— Hogyne lenne, hiszen alig vagyunk néhányan.

— Nem adok, mert ezek a jegyek holnapra vannak.

— Én mégis az első sorba kérek.

— Adok magának, mert olyan erőszakos. Biztos, maga szervezte meg, hogy senki se menjen el! De ott fog ülni az első sorban, be fogok menni, s ellenőrzöm!

Mire beérünk a terembe, a híradónak már vége. A különben nagyon jó film nézése közben még kicsit a gépész bosszújától is rettegtem, de egyszer sem szakadt el a film. A jegyszedők sem beszéltek vetítés közben hangosan.

Sajnos a filmet is rossz ütemben néztem meg. Este 10 körül a hetes busz — a tűzijátékról hazafelé indulók miatt — lépésben megy végig a Rákóczi úton. Természetesen a HÉV is tömve. A velem szemben álló úr bűzéhez képest ismerősöm rókáinak nárcisz illata van. 3/4 12-re azért hazaérek. Természetesen különvonatok nem indultak, sőt szerintem még ki is maradt egy HÉV.

Másnap ismerőseim mondják, hogy a tűzijáték idén is pont olyan unalmas volt, mint tavaly. A, dehogy! Olvasom, hogy most először kék színű fénycsóvákat is láthatott a nagyérdemű.

Lehet, hogy jövőre hupilila színeket is láthat majd a közönség a tűzijátékon, s nem fúj a szél, s így nem marad el az ejtőernyős bemutató sem. Nekem mégis azt hiszem, az idei volt az első, és egyben utolsó augusztus 20.-a, amit Budapesten töltöttem.

Rózsa Iván

(Folytatás az 1. oldalról)

ágazatok fejlesztését inspirálta, amelyek amiatt, hogy könnyebben függetlenednek a gazdasági környezettől, megfelelőbbek a felzárkózás elindítására. Végül a harmadik példa: Ausztria és Bajorország. Úgy tűnik, hogy a puritán hagyományok mellett a világgazdaság újabb alapértékeket honorál: az individualizmust, a minőségi igényt a puszta takarékossággal szemben. Feltűnő, hogy az ilyen értékekkel bíró társadalmak, vagyis a felvilágosult, nem mediterrán katolikus országok, Franciaország, Észak-Olaszország, és az újonnan felzárkózó, már említett két terület milyen sikerrel kapcsolódott be a fejlődésbe. A két kis ország a háború után — természetesen egészen más okok miatt és körülmények között — a jelenlegi magyar módszerekhez hasonló szisztémát működtetett: a lakosság jelentős része több jövedelemmel rendelkezett, s így egyes ágazatok — pl. az Ausztriában kulcsfontosságú vendéglátóipar — nem vont el költségvetési erőforrásokat és nem kötött le produktív munkaerőt, mivel lakossági felhatalmazásra és kisegítő munkaerőre épült.

Az előadás befejezéseképpen Kopátsy Sándor felsorolta azokat a pozitív változásokat, amelyek a magyar társadalom értékvilágában bekövetkeztek az elmúlt évtizedekben, és amelyek forrásai lehetnek a modernizációnak. Így jelentősen megnőtt a fizikai munka becsülete, a teljesítményelv fokozottabban érvényesül, noha nem olyan mértékben, mint az előttünk járó országokban. Megszűnt a veszélyes nagyhatalmi mámor, a megalomániás külpolitika, csökkent a fejlettebb országokkal szembeni belső ellenállás, valamiféle kisebbrendűségi érzés. Ugyancsak csökkent az ártisztelet. Szorgalmasabbá, dolgosabbá vált a társadalom. Jelentősen megnőtt a kisegzisztenciák, a mellékjövedelemért többletmunkát vállalók száma és ez erősíti a gazdasági függetlenséget és öntudatot.

ixid

Konszenzus és tolerancia

Szabó Miklós történész előadása modernizáció és ideológia viszonyáról, a magyar népi demokrácia ideológiai helyzetéről szólt. A meghatározottság és az autonómia viszonyán elemezte, történetileg mennyire hatotta-hatja át a mindennapokat az ideológia. Az önelvűség problémája a késő középkor óta létezik a szellemi élet területein; akkor a keresztény világképhez képesti emancipálódásként fogalmazódott meg. A fejlett országokban a múlt század közepére, végére a differenciált politikai értékek köré megszerveződik a politikai pluralizmus, a társadalmi munkamegosztás érdekütközéseit elkülönült intézmények képviselik, a konfliktusszabályozást az állam közvetíti, miközben a politikai tagoltság garantálja, hogy az állam nem él vissza hatalmával. Az elmaradott régióban ez nem így van: a társadalom államminimalizáló és az állam etatista típusú ideológiáinak szembenállása jellemző. Magyarországon — az egész régióhoz hasonlóan — megfigyelhető, hogy az ideológia olyan konszenzusként alakul ki, amely döntően nemzeti, s esetenként bizonyos szociális értékeket is tartalmaz. Ennek következtében a magyar művészet és tudomány kialakulása óta politikai elvű, célja a nemzeti lét, a nemzeti karakter megteremtése, a teljes konszenzusra törekvés, és értékeinek védelme kormányzatok, idegenek ellenében. A sorskérdéseket reprezentatív társadalmi személyek, költők, írók, tudósok tartják napirenden. Ők őrzik a nemzeti értékeket, védik azokat, miközben a tásadalmat is „ostorozzák" a jóra. A kormányzat akceptálja személyüket, időnként audenciára fogadja őket, s ez a helyzet — anakronisztikus bár —, sokáig nem válik meghaladottá. (Példaként Ady szerepét, Németh László önéletrajzi ihletésű, Széchenyiről szóló művét említette Szabó Miklós.) Az önelvűség igényével föllépő művészeti és más mozgalmak (pl. a Nyugat) így kapnak akaratuk ellenére politikai hangsúlyokat, s keverednek a nemzetellenesség gyanújába.

A XIX. század első felében a fejlett országokban kialakul az ún. demokratikus konszenzus. Kialakul az egységes politikai magatartás, egy bizonyos, jó értelemben vett konformizmus, amelybe több politikai ideológia beletartozott. Ezek képviselői nem törekedtek a többi ideológa, a többi politikai áramlat megsemmisítésére. Ezen kívül rekedtek a marginális (peremre szoruló) !magatartások, a marginális irányzatok. Ha egy korábban marginális áramlat gyorsan megerősödött, ez a helyzet válságba sodorhatta a demokráciát. Ez történt a Weimari Köztársaság idején.

Az 1960-as évektől kezdve a fejlett országokban a demokrácia fokmérője nem a demokratikus konszenzus volt, hanem a marginális magatartások, irányzatok tolerálásának készsége.

Az elmaradott társadalmakban még nem alakult ki a demokratikus konszenzus, a magyar társadalom is az előtt a feladat előtt áll még, hogy kialakítsa az egymást toleráló áramlatok demokratikus konszenzusát. A marginalitással szembeni tolerancia csak akkor válhat a demokrácia fokmérőjévé, ha a társadalom belépett az első fejlődési stádiumba.

Az 1945 utáni évek önmagát marxizmus—leninizmusnak nevező hivatalos ideológiája fokozott modernizációs tervekkel párosult, és rendkívül konzisztens, egységes, összefüggő rendszert alkotott, amelyben az ideológia ellenőrzött mindent, és mindenre volt hivatalos álláspont. E konzisztencia „az értelmiség ópiumaként" is funkcionált. A társadalmi területek amúgy is kicsinyke autonómiáját visszavették, s az ellenőrzés akkora erővel nehezedett a társadalomra, amire még a fasizmusban sem volt példa. A homogenizálódó néma társadalom egyedüli szószólói a váteszek, akik zárt ajtók mögött adnak hangot kifogásaiknak. Pozíciójuk erejére mi sem nagyobb bizonyíték, mint hogy 1956 előtt csupán két írót zártak börtönbe.

1956 gyökeres változásokat eredményez: a Rákosi-korszak fanatikus azonosulásigényét a semlegesítő stratégiát követő hivatalos ideológia váltja föl. Már nem kell megtérni, átállni, mindaddig nincs baj belőle, amíg politikai akaratérvényesítési kísérletre nem kerül sor. A korai hatvanas évek „gemütlich" kedélyeskédése is átalakította az ideológiát: kiveszett belőle a revizionistákat támadó ellenségkép, de elhomályosult a jövőkép is. A korábbi nagy ígéretekkel ellentétben itt a jelenre összpontosít a vezetés, miközben a Szovjetunióban Hruscsov még húsz éven belüli utolóérést hirdet. Magyarországon a „most már nem is olyan rossz" a központi hangulat. A hatvanas évek első felétől a hatalom hallgatólagosan tudomásul vette a művészet és a tudomány önelvűségét. Ezt mutatja a 3T elvének népszerűsítése a kultúrában és ezt tükrözik a tudománypolitikai irányelvek, amelyek a kutatás szabadságát a publikáció felelősségével szigorítva tételezik, a tudás tehát nem lehet a politikai kritikájának eszköze, de egyébként lehet önelvű. Bizonyos autonómiák megteremtődnek, a lazítás megnyitotta a folyamatot. Hiányzik a Rákosi-rendszer kritikája, helyette annak eróziója valósul meg. Az így kiürült területeken jelennek meg az önelvűség, az autonómia csírái, de ez nem jelent valódi politikai autonómiát. Mindez kevés ahhoz, hogy az állam alól kiszabadulni, azt legyűrni képes civil társadalom szerveződjön meg. Bizonyos ellenőrző intézmények megszűnésével a hatalom mennyisége alig változik. Ide tartozik a második gazdaság kifejlődése, hozzá kell azonban tenni, hogy létrejötte valójában az állam befolyásolásán kívül eső extenzív munkapotenciál mozgósítása. A depolitizálódott néma tömeg körében a hetvenes évek közepétől érezhető változás: újra megfogalmazódik az igény a politikai közösségként való önazonosulásra. A nemzeti érzelmű gondolkodás a semlegesítés vívmányának megőrzésére törekszik: őrzi az államrendtől való elkülönülési lehetőségeit, s ennek fejében lemond a konfrontálódásról. A nemzeti újraéledési hullámot, a nemzet önazonosulásának új folyamatát a határokon kívüli magyarok problémáin keresztül éljük meg. Mindez lehet a civil társadalom kialakulása felé vezető út egy lépése.

A változásokat a kormányzat a nyolcvanas évek elejétől kezdi tudomásul venni. Előkerül a nemzeti közmegegyezés kategóriája, a hallgatólagos azonosulási igény helyére a szövetségi elv lép. A jelenlegi civil társadalom tagoltságát a csoportérdek kategóriájának elfogadásával veszi tudomásul a politika, mindig ellene veti azonban a közérdek, az államérdek elsőbbségét. A tudomány és a művészetek önelvűsége elismertté vált, csak ebből azonban nem várható a civil társadalom fölépülése. Az ideológia túltengése mára megszűnt, sőt az állításnak majdnem az ellenkezője igaz: még az ideológiai megfogalmazásra szoruló kérdések se fogalmazódnak ideológiai szinten, példa rá, hogy a gazdasági reformról szóló vitákat mily kínosan terelik szaktudományi síkra. „A jelenlegi ideológiai konszenzus még nem ideológiai pluralizmus, ez a korszerűsödés még előttünk áll" — fejezte be előadását Szabó Miklós.

Az előadások több kérdést és lendületes vitát inspiráltak.

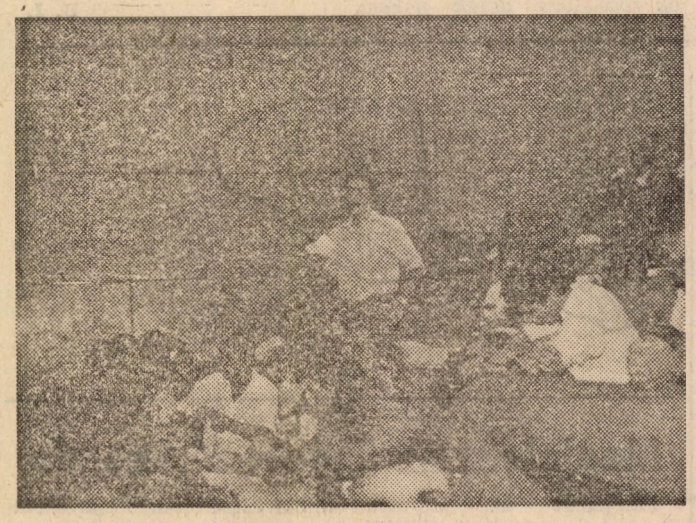

Az előadásokat élénk viták követték

Urbán László és Kopátsy Sándor a tanácskozáson

Szabó Miklós: a modernizációról

A világpiac kisiparosaként

A tanácskozás második munkanapjának napirendjén a műszaki elmaradottság témaköre szerepelt. Elsőnek *Farkas János* tudományszociológus a legkülönbözőbb adatokkal jellemezte Magyarország műszaki elmaradottságát. Ebből az derült ki, hogy van ugyan némi tőkénk, de hatékony felhasználásával komoly gondok vannak. Kutatásban átlagos fejlettségének megfelelőt nyújt az ország kicsit talán jobbat is, ám ez a fejlesztés során „elromlik". Ennek több ismert oka van; nem megoldott például a vezetők innovációs ösztönzése, nem ösztönző az árrendszer, kicsi a háttéripar teljesítménye stb. Minél nagyobb tehát egy ötlet, annál kisebb a hazai megvasulási esélye. Mind ebből az következik, hogy ne is álmodjunk a technológiai hátrány leküzdéséről, ahhoz is „kapaszkodnunk" kell, hogy a követők között vezető szerepünk lehessen. Ehhez folyamatos fejlesztésen alapuló gyártmány- és gyártáskorszerűsítés kellene. Enélkül félő, hogy míg a nyugat-európai iparosítás meredek fejlődése létrehozta a posztindusztriális társadalmat, mi továbbra is a magunk lapos extenzív görbéjén maradunk, a köztünk levő rés tehát növekszik. A jelenlegi helyzetet ugyanakkor kiugrási esélyként is értékelte Farkas János: szerinte elavult termelési viszonyaink fejlesztése lehetőséget adna, egyébként nem fejletlen termelőerőink jobb működtetéséhez, vagy ahogy ő fogalmazott: meg kéne találnunk a szocializmus jó mozgásformáját.

A délelőtt második előadója *Bihari István*, a Chinoin vezérigazgatója volt. Először saját vállalatának műszaki, gazdasági viszonyait ismertette, majd a gazdaság komplexebb szféráiról fejtette ki véleményét: az egész magyar ipar leggyengébb pontja a gyártási folyamatban a végtermékké való feldolgozás, a legszínvonaltalanabb pedig a marketing tevékenység — mondta. Mindezek alapján kár abban hinni, hogy a magyar ipar belátható időn belül sikerekre képes a végtermékek fejlett tőkés országokbeli piacán. A vágyainkat ne higgyük valóságnak. Reális lehetőség csak arra van, hogy bizonyos részfeladatok nemzetközi színvonalra fejlesztésével bekapcsolódjunk fejlett tőkés országok termelésébe. Ez természetesen kiszolgáltatott, előnytelen pozíciót jelent, de nincs más út, s ez még mindig lényegesen kedvezőbb helyzetet jelent a jelenleginél, mert lehetővé teszi, hogy a többlethaszonból részesüljünk. Példaként említette, hogy a Chinoin tőkés piacra vitt áruinak egységértéke 17 dollár, ami nagyon alacsony, s terveik szerint az ezredfordulóra egy nagyságrenddel lesz magasabb. Tudomásul kell venni — mondta Bihari István Vámos Tiborra hivatkozva —, hogy Magyarország a nemzetközi munkamegosztásban csak kisiparosi szerepet tölthet be. Ezeket az adottságokat tetézik még a belső munkamegosztás tévedései: a tőkés export jelenlegi, minden áron való ösztönzése elvonja a termékeket a belső fogyasztási és termelőeszköz piacról egyaránt, ebből erős tőkés import kényszer következik, ami mérleghiányhoz vezet. A jelenlegi szisztéma tehát állandóan fenyegeti a fizetési mérleg egyensúlyát.

Mi lehet a megoldás? Mindenekelőtt koncentrálni kell a kutatási-fejlesztési energiát. (Egyes számítások szerint egy kutató hatékony működéséhez évi 40—100 ezer dollár kell, vagyis csak a Chinoinban egy év alatt 140-ről 40-re kéne csökkenteni a kutatási témák számát.) A kisvállalkozási formák segíthetnek, de a modernizálódás kulcsa egyértelműen a nagyipar. Jelenleg a magyar termékek az exportárban sok esetben a közvetlen költségeket se tudják realizálni. Tehát a magyar szellemi munka nem tud elismerődni értékteremtőként, s ez a vezetés hibája. (A fizikai munka tartalékai maximum 25—30 százaléknyiak lehetnek, a műszaki elmaradás azonban ennél jóval nagyobb. Nem igaz tehát, hogy munkamorál-probléma ez. A szellemi munka értékalkotóvá válásához elengedhetetlen a vállalatvezetés és a kormány munkájának lényegesen magasabb színvonala — fejezte be előadását Bihari István.

A vita alapkérdéseket feszegetett: Vannak-e a szocializmusnak olyan automatizmusai, amelyek garantálják az innovációt? Oka vagy következménye-e az oktatási rendszer elmaradottsága a műszaki fejletlenségnek? Valóban elmaradottságról van-e szó Közép-Kelet-Európa esetében, vagy inkább sajátos helyzetről? Felzárkózni kell-e tehát, vagy más, saját utat követni? Miként értékeljük a szocializmust? A Keletet Nyugatról érő modernizációs gazdasági politikai kihívásra adott egy válaszként? Elfogadjuk-e minden következményével azt, hogy alapvető modernizáció nem képzelhető el a társadalom alapvető átrendezése nélkül?

Farkas János újabb hozzászólásának lényege szerint az eddigi szocializmus nem innovatív, de a szocializmus még nem zárult le, sőt itt és most a preszocializmust éljük.

„Alattunk is vannak..."

Szerdán a szegénység problémaköre került napirendre. A meghívott előadók mindegyike lemondta szereplését ezért *Lévai Anikó* ötödéves jogászhallgató tartott vitaindítót. A két világháború közötti hárommillió koldus országa súlyos örökséget hagyott a felszabadulás utáni Magyarországra. Az ötvenes évek elején ezzel és a jobb jövőért való áldozat szükségességével igyekeztek takargatni a szegénységet. Az 1956—57. utáni konszolidáció a szociális helyzet valamelyes javulását is eredményezte, kialakult viszont az a téves vélekedés, hogy aki Magyarországon szegény az megérdemli. A hatvanas években is az egyént tették felelőssé a társadalom szegénysége miatt, s kiderült az is, hogy a szegénység újratermelődik és struktúrális változások nélkül nem lehet felszámolni. Világossá vált, hogy nem lehet pusztán az egyénre hárítani helyzete javításának terheit. A mai Magyarországon levő szegénységről nyilvánosságra hozott vizsgálatok helyett, leginkább becslések vannak. Eszerint havi 2200 forint alatti összeg csak a biológiai lét fenntartására elegendő, egy másik becslés szerint pedig 1982-ben a nyugdíjasok majd 26 százaléka hiányok között élt. A legszegényebb népesség egyben az érdekérvényesítésre leginkább képtelenek köre is.

Szabó Miklós hozzászólása adott lendületet a vitának: szerinte szegény az, aki a helyzetén semmilyen módon nem tud egyedül javítani. A hatvanas években karriertársadalommá vált a magyar, de ez csak az éppen munkaképes korúaknak kínált előnyöket. A hetvenes években az üzletszerű mellékkeresetek még jobban kiélezték a helyzetet. Az ebből kimaradó mintegy 20 százaléknyi népességet, a szegényeket újra durván lenézik, s általános az úgy kell nekik vélekedés. Mára vége már a lángossütők és zöldségesek elleni pogromhangulatnak, a gazdagság tiszteletet parancsol, miközben szegényekre is szükség van: széles néprétegeket nyugtat meg, hogy még „alattunk is vannak". Valódi szociálpolitika kikényszerítéséhez ennek a hangulatnak gyökeresen meg kéne változnia. A szocialista államnak nincs joga ahhoz, hogy szegényei legyenek, eltartási kötelezettsége — nyilvánvaló. Az az elképzelés pedig tarthatatlan, hogy az új szociálpolitika árát erős jövedelemadó fedezze.

Solt Ottilia hozzászóló elmondta, hogy Magyarországon utoljára 1968-ban volt — publikálatlan — létminimum számítás, ami szerint a lakosság több mint egyharmada a létminimum alatt élt. Azóta nem végeztettek ilyen vizsgálatokat. Beszélt arról is, hogy a szegénység természetesen szélesebb kategória mint amire a szociálpolitika vonatkozik. Leszögezte ugyanakkor, hogy a nyugdíj nem szociálpolitikai probléma, a nyugdíjért ugyanis mindenki megdolgozott.

Nagy csoportok vannak ma a magyar társadalomban, amelyek nem képesek bekapcsolódni a karriertársadalomba, nyugdíjasok, sokgyermekesek, szakképzetlenek. Külön kitért Solt Ottilia a falusi szakképzetlen munkásokra, részletesen elemezte, hogy miért és miként voltak kénytelenek ezek a csoportok a 45 utáni fejlődés terheit viselni. Sorsuk drámai fordulataként értékelte az átlagbér érdekeltség mostani leépítését, aminek következtében munkanélküliség fenyegeti őket. Ráadásul érdekvédelmi segélyezésük helyett adminisztratív szigorításokkal „kezelik" őket.

A további hozzászólások is a társadalmi szolidaritás a demokrácia kikényszerítő erejében, a redisztributív intézkedések helyett a közösségi autonomiában látták a változások lehetőségét.

Az első részt írta:

Gál Róbert és Molnár Gabriella

Munkába állásom története

avagy érdemes-e halasztgatni az államvizsgát, és kell-e társadalmi ösztöndíjas szerződést kötni?

Néhány hete már „dolgozó” ember vagyok, kiszakadtam az egyetem közegéből. Szeretném az alcímben jelzettekkel kapcsolatban okulásul elmondani, ami velem történt.

Az előzményekről. Elsős korban, rögtön *év elején kötöttem egy társadalmi ösztöndíjas szerződést* a „Brown Férc Művekkel”. (A tanulság a fontos, nem a hely.) Mi volt a motiváció? Egyrészt *szüleim kívánsága*, másrészt majdan *a Pesten maradás vágya. A „Művek” képviselője beígérte még a pályakezdési segélyt, az albérleti hozzájárulást is.* No és a tájékozatlanságom úgy a „Művekről”, mint a szerződés várható következményeiről is hozzájárult, hogy *aláírtam.*

Szüleim a „Művek” által havonta küldött összeget azonnal takarékbetétkönyvbe tették.

Eljött az utolsó félév, diplomamunka-írás ideje. Halasztgattam. Lusta is voltam, meg arra is gondoltam, ezek az utolsó hónapjaim, az utolsó szabad nyaram. (Szeptember 1-én kellett munkába állnom.) Amit a „Műveknél” tapasztaltam a szakmai gyakorlat alatt, az alapján érthető is, hogy úgy gondoltam, *majd megírom a szakdolgozatot munkaidő alatt.*

Elérkezett *a munkába lépés napja.* Hosszadalmas, fárasztó procedúra, *iktatás-oktatás, nyilvántartás, adatfelvétel, egyszer, kétszer, négyszer, hétszer,* ezt majd mindenki átéli. Itt kezdődtek *a meglepetések. Kiderült, nem kapok sem albérleti hozzájárulást, sem pályakezdési segélyt.* Nincs is benne a vállalati kollektív szerződésben. Államvizsga hiányában *csak abszolutóriummal rendelkezem, emiatt a bérmegállapításnál az érettségizett kategóriába (!) akartak sorolni.* Alig tudtam őket meggyőzni, hogy azért az egyetemet elvégeztem... Szóval a kezdő keresetem jóval kevesebb, mint amit ígértek először és amire számítottam. *Ráadásul a munkaköri pótlékot sem adják meg.* Ezt már végképp nem értem, miért.

A „Művek” képviselői pedig *mosolyognak — és hivatkoznak a rendeletekre.* Amiket egyébként *így is, úgy is lehet értelmezni* azonfelül, hogy ellent is mondanak egymásnak...

Szóval, *visszatartják a béremet.* Ők is tisztában vannak vele, *megtehetik. Köt engem a szerződés.* Ha el akarnék menni, *harmincegynéhány ezer forintot kellene visszafizetnem.* Egy összegben, pedig *ők részletben adták nekem.* Ez az egyenlőtlen munkavállalói pozíció. Tulajdonképpen *a pénz megvan,* de arra még szükségem lehet, *nem akarok hozzányúlni.* Keressek olyan céget, amelyik átvállalja helyettem? Amíg a diplomám nincs meg, ez nehéz dolog. Tehát *maradok, és szívok.* Legalábbis *addig, míg az államvizsgán túl nem leszek.* Akkor már változnak majd kissé az erőviszonyok.

Fentiek után *tanácsaim* végzős és fiatalabb diákoknak. 1. *Ne halasszátok el* az államvizsgát. Nem éri meg. 2. Ha nem muszáj, *ne kössetek* társadalmi ösztöndíjas szerződést, főleg nem első vagy másodévben. Véleményem szerint több a hátránya, mint az előnye. Az elhelyezkedéssel úgysem lesz gondotok, egyelőre a kereslet jóval nagyobb, mint a kínálat. 3. Mielőtt bármit aláírtok, *tájékozódjatok,* mit írtok alá.

Így valószínűleg nem kerültök olyan helyzetbe, mint én, aki a saját káromon tanultam...

B. J.

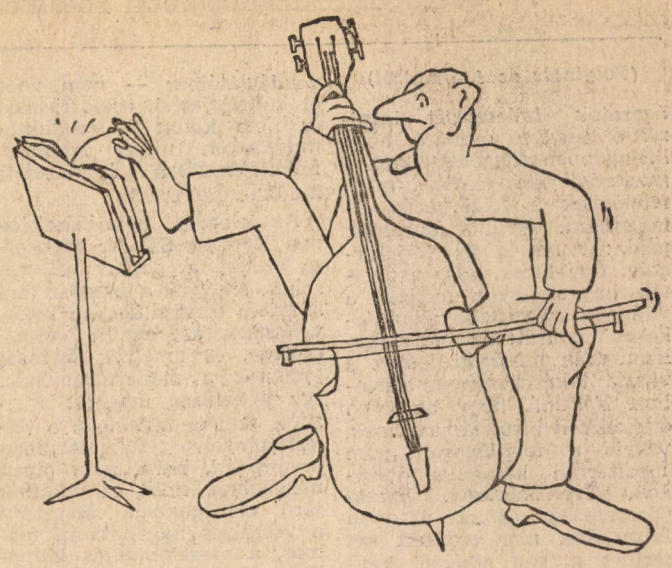

Munkamegosztás

Az új zene estjei a Petőfi csarnokban

A nemrég megnyílt Petőfi csarnok idén ősszel megrendezi „Az új zene estjei” című előadássorozatát. Az első két este szeptember 15-én és 24-én 19 órai kezdettel kerül lebonyolításra. A 15-ei program a punk-rock jegyében zajlik, a Düsseldorfból érkező Toten Hosen (Halott Nadrág) együttes lép fel, valamint az igen tehetséges énekesnő, Bárdos Ági (Kontroll, Sziámi-sziámi) mutatje be új együttesét az „Ági és a fiúk”-at.

Szeptember 24-én „Kortárs és kísérleti zenei est” lesz, ahol Fellegi Ádám, a Bp. Service, a Hymnusz, az Arezzói Guidó kórus lép fel, valamint láthatjuk Galántai György zenélő szobrait is.

Az estekhez jó szórakozást kívánunk, a további programokról későbbi számainkban adunk tájékoztatást.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁSOK!

Az egyetem közművelődési bizottsága pályázatot hirdet öntevékeny hallgató kezdeményezések, csoportok számára. A pályázat célja, hogy az újonnan alakuló kiscsoportok, kialakuló kezdeményezések rugalmas támogatását biztosítsa. E célra a bizottság éves költségvetéséből az őszi félévre kb. 30 000 Ft-ot biztosított.

A pályázati kérelmet a támogatás felhasználására vonatkozó elképzelésekkel együtt a Közművelődési Titkárságra vagy a KISZ-bizottságra kérjük eljuttatni szeptember 23., hétfőig. A pályázatok elbírálására a szeptember 25-i ülésen kerül sor, amelyre a pályázókat meghívjuk.

egyetemi közművelődési bizottság

A felsőoktatási közművelődés támogatására

A Művelődési Minisztérium Egyetemi és Főiskolai Közművelődési Bizottsága pályázatot ír ki az 1985—86-os tanévre a felsőoktatási közművelődési munka támogatására.

Pályázhatnak a felsőoktatás területén közművelődési munkát végző intézmények (klubok, színházak, kollégiumok, KISZ-bizottságok stb.), hallgatói közösségek és hallgatók.

A pályázatok célja, hogy enyhítsen a felsőoktatási közművelődés anyagi gondjain és lehetőséget adjon új, értékes — de a jelenlegi szervezeti felépítésben nehezen finanszírozható — közművelődési formák létrejöttére. A pályázatok nyertesei egyszeri támogatást kapnak, amelyet az 1985—86-os tanévben kell felhasználni. A pályázatokban az igényelt összeget fel kell tüntetni. A pályázat díjazására 2 000 000 Ft áll rendelkezésre.

A pályázatokat az intézményi közművelődési bizottsághoz kell benyújtani. (A Kögázon szeptemben 23-ig — a szerk.) Az intézményi közművelődési bizottságok valamennyi beérkezett pályázatot sorredbe állítva és röviden véleményezve 1985. szeptember 30-ig továbbítják az Egyetemi és Főiskolai Közművelődési Bizottságnak.

Művelődési Minisztérium Egyetemi és Főiskolai Közművelődési Bizottsága

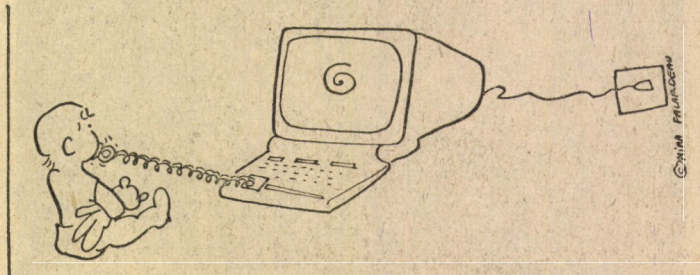

Aha!

Megjelent az Egyetemi Szemle

Megjelent az Egyetemi Szemlének, egyetemünk folyóiratának legújabb száma (1985/2.)

A kiadvány jellegének és hagyományainak megfelelően igen változatos tartalmú, témájú cikkeket, könyvismertetéseket tartalmaz. Olvashatunk a gazdaságpolitikai és a politikai gazdaságtan viszonyáról az 1957—59-es időszakban, a magyar utazási irodák tevékenységének jellemzőiről, a hazánk mezőgazdaságában alkalmazott korszerű termelési rendszerekről, illetve — egyebek mellett — azokról az elképzelésekről, amelyek segítségével hatékonyabbá kívánják tenni az áruszállítást az NDK-ban.

A tudományos konferenciák anyagait feldolgozó rovatban olvashatjuk Magyari Beck István Mi a kreatológia című cikkét, Katona Emilnek Namíbia kizsákmányolásáról írott tanulmányát, illetve Berend Iván, Bauer Tamás: „Tervgazdaság, beruházás, ciklusok” című kandidátusi értekezéséről címmel megjelent írását.

A kötet szerzői közt találjuk dr. Veres Pált, dr. Magas Istvánt mások mellett egyetemünk oktatói közül, illetve Gerhard Sommerert, a Zwickaui Műszaki Főiskola tanárát és dr. Berend Ivánt, az OT főosztályvezetőjét is.

A tudományos diákköri konferenciák anyagai közül Dani Katalin dolgozatának adott helyet a folyóirat, a cikk címe: Megjegyzések a belföldi eladósodás kérdéséhez.

A kötet könyvismertetéseket is tartalmaz, többek között dr. Tóth Ferencét, Bánfi Tamás—Hagelmayer István: Pénzelmélet és pénzügypolitika című könyvéről.

Megfulladok!

Jelentkezés újságíró-stúdióra

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének Oktatási Igazgatósága újságíró-előképző tanfolyamot hirdet utolsó vagy utolsó előtti éves hallgatóknak.

A stúdiófoglalkozásokat tíz hónapon át hetente egy alkalommal az esti órákban tartjuk az Újságíróiskola épületében.

Újságíráshoz tehetséget és kedvet érző fiatalok jelentkezését várjuk. A kiválasztás felvételi beszélgetés alapján történik.

A jelentkezést rövid életrajzzal szeptember 15-ig kérjük beküldeni az alábbi címre: MUOSZ Oktatási Igazgatóság, 1374 Budapest, VI., Bajza utca 31. Pf. 615.

Társadalmi problémák kutatására

Az MKKE Rajk László Szakkollégiuma, az ELTE Jogász Szakkollégiuma, a BME Martos- és Münnich-kollégiuma és a KLTE Tóthfalusi Sándor Kollégiuma közösen rendezte meg 1985. augusztusában a IV. Országos Szakkollégiumi Találkozót. A találkozó hat napján társadalmunk fontos, létünk és jövőnk szempontjából megkerülhetetlen problémái kerültek megvitatásra. A táborban részt vevő mintegy harminc intézmény több mint kétszáz képviselőjének közös gondolkodása során bebizonyosodott, hogy az egyetemi-főiskolai réteget egyaránt foglalkoztató, s egész társadalmunkat érintő problémák szakszerű feldolgozása a leendő értelmiségieknek nemcsak igénye, hanem feladata is. Ezért a találkozót szervező kollégiumok pályázatot hirdetnek tudományos igényű pályamunkák készítésére az alábbi kérdéskörökben:

1. Modernizációs ideológiák és alternatívák a mai Magyarországon.

2. Műszaki elmaradásunk; a fejlődést gátló tényezők felszámolásának lehetőségei.

3. Környezetünk védelmének helyzete, környezetszennyezés, a védekezés lehetőségei.

4. A szegénység okai, kezelési lehetőségei, a szegény rétegek helyzete a mai Magyarországon.

5. A közép-kelet-európaiság eszméje, a térség népeinek egymásrautaltsága, kapcsolatai.

6. A civil társadalom kibontakozásának keretei, mozgáslehetőségei a mai Magyarországon. A kisközösségek, a helyi társadalmak.

A pályázaton részt vehetnek jelenlegi egyetemi és főiskolai hallgatók, illetve azok a pályakezdők, akik 1985. január 1. után szereztek diplomát.

Csak eredeti, még máshol nem publikált, 40-50 gépelt oldal terjedelmű tanulmányokat várunk. A pályaművek értékelése: A szervező bizottság bírálókkal véleményezteti a dolgozatokat, majd az azok felolvasására szervezett konferencián elnöklő zsűri dönti el a végső sorrendet.

Témánként két díjat osztunk ki. Az I. díj 6000,—Ft, a II. díj 4000,—Ft.

A szervező bizottság a legszínvonalasabb pályamunkákat önálló vagy közös publikációs lehetőséghez kívánja segíteni. A beadási határidő: 1986. március 31. A konferencia időpontja: 1986. május. A pályázatokat ajánlott küldeményként 3 példányban az alábbi címen kérjük:

Tóth István, MKKE Rajk László Szakkollégium, Budapest, VIII., Makarenko u. 20., 1065.

FELHÍVÁS!

Társadalomtudományi alapítvány

A KISZ Központi Bizottsága az egyetemi és főiskolai ifjúság társadalomtudományi tevékenységének ösztönzésére 1985. évben ismételten meghirdeti pályázatát a Társadalomtudományi Alapítványra.

Az alapítvány társadalomelméleti, politikai, gazdasági és kulturális kérdések elméleti igényű vizsgálatával foglalkozó egyetemi, főiskolai hallgatók, illetve csoportok tevékenységének elismerésére, munkájuk anyagi feltételeinek biztosítására szolgál.

Az alapítvány évenkénti összege 100 000,—Ft.

Az alapítvány pályázat útján nyerhető el.

Pályázni lehet:

— bármely társadalomtudományi témakörben kidolgozott tanulmánnyal, részletes tanulmánytervvel

— kutatási hipotézist és vizsgálati programot tartalmazó tervvel

— konkrét társadalmi kérdés vizsgálatával foglalkozó előtanulmánnyal és publikációs programmal

— tudományos diákköri konferenciára is szánt dolgozattal és

— más dokumentálható és értékelhető munkával.

Pályázni csak még nem publikált munkával lehet.

A pályázat tartalmazza az alapítvány esetleges elnyerése esetére annak felhasználására vonatkozó elképzelését is.

A pályázatot gépelve, 3 példányban kell elkészíteni.

A beküldési határidő: 1985. november 30.

Cím: KISZ Központi Bizottsága Egyetemi és Főiskolai Tanács Titkársága, Budapest, Pf. 72. 1388

KISZ Központi Bizottsága Egyetemi és Főiskolai Tanács

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Beiskolázási szám

Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT

Szerkesztőség: 1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8. Telefon: 174-548.

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest, VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó: TILL IMRE vezérigazgató

85—8167. Szikra Lapnyomda, Budapest

Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

VIT Moszkvában

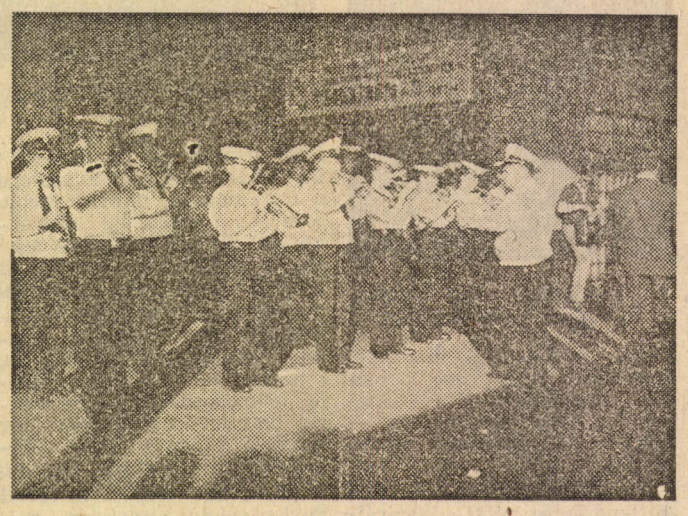

Rezesbanda várt a kijevi állomáson

Nemzetiségi táncbemutató a Gorkij parkban

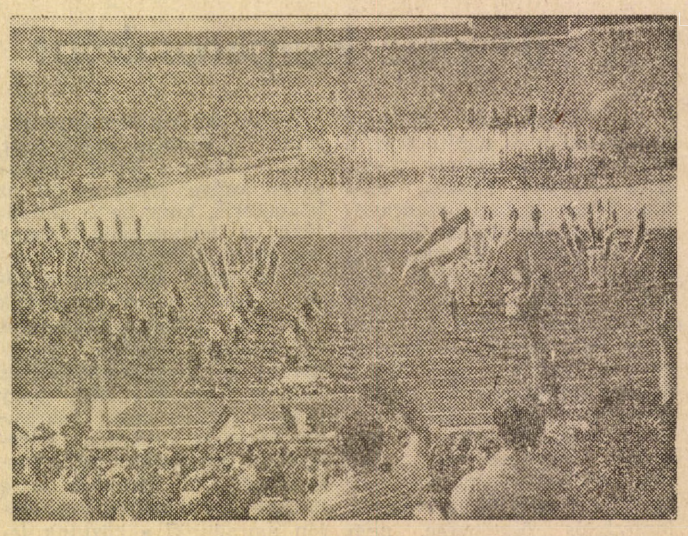

Magyarok a megnyitón

Így kell járni...

Fotó: Kisgyörgy Éva